

รายงานผล

การดำเนินการตามแผนบริหารจัดการ
ความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน

RMUTL

RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY LANNA

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

รายงานผลการดำเนินการตาม
แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน
ประจำปี พ.ศ. 2568

คำนำ

ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้กำหนดเป้าหมายให้หน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริต ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐต้องเข้ารับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ซึ่งตัวชี้วัดหนึ่งที่สำคัญคือ "การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อน"

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่มีพันธกิจในการจัดการศึกษาและบริการวิชาการแก่สังคมในพื้นที่ ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงได้จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ขึ้น โดยเน้นย้ำการป้องกันและเฝ้าระวังในกระบวนการที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) และความเสี่ยงในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การจัดทำขอบเขตงาน (TOR) การเสนอราคา ไปจนถึงการตรวจรับพัสดุ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินเป็นไปอย่างคุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณชน

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 ความเป็นมา	4
ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด นิยาม ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยง การทุจริต	8
2.1 วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	8
2.2 กรอบแนวคิด นิยามตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ - กรอบแนวคิดการพัฒนาการประเมินเชิงคุณภาพการบริหารจัดการความเสี่ยง การทุจริต - แนวคิดการเปิดเผยข้อมูลของรัฐ	8
2.3 นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	9
2.4 ปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	10
ส่วนที่ 3 การประเมินเชิงคุณภาพ“ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	11
3.1 กรอบแนวทางการประเมินเชิงคุณภาพระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการ ทุจริต	11
3.2 นิยามหรือความหมายที่เกี่ยวข้อง	13
3.3 นิยามประเภทความเสี่ยงการทุจริต	14
3.4 ระเบียบวิธีการประเมิน	15
3.5 ระดับผลการประเมิน	16
3.6 ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน	16
ส่วนที่ 4 กลไกและแนวทางการขับเคลื่อน และวิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	21
4.1 กลไกในการขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ	21
4.2 แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน ภาครัฐ	22
4.3 วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	22
4.4 แนวทางการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	26
ส่วนที่ 5 การคัดเลือกกระบวนการ/โครงการ การรายงาน และแบบรายงาน	31
5.1 การคัดเลือกกระบวนการ/โครงการ	40
5.2 การรายงาน การประเมินความเสี่ยงการทุจริต 5 ขั้นตอน	40
5.3 แบบรายงาน	51

ส่วนที่ 1

ความเป็นมา

การประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยงของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา นั้น พัฒนาคืบคลานไปกับการปฏิรูประบบราชการไทยและการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการมุ่งเน้นความโปร่งใสทางการเงิน สู่การบริหารจัดการความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management: ERM) ตามกรอบมาตรฐานสากล

เนื่องจาก มทร.ล้านนา เป็นมหาวิทยาลัยที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่และครอบคลุมพื้นที่หลายเขตพื้นที่ (เชียงใหม่ ตาก น่าน เชียงราย พิชณุโลก และลำปาง) การประเมินความเสี่ยงจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถแบ่งพัฒนาการออกเป็นช่วงสำคัญต่างๆ ดังนี้

1. ยุคเริ่มต้น: การปฏิบัติตามระเบียบการควบคุมภายใน (พ.ศ. 2544 - 2550)

ในระยะแรก การประเมินความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานตรวจสอบภาครัฐเป็นหลัก ไม่ได้แยกออกมาเป็นการบริหารความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์อย่างชัดเจน

- แรงขับเคลื่อนหลัก:** ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544
- ลักษณะการดำเนินการ:** มุ่งเน้นการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับ การเงิน บัญชี และการพัสดุ เพื่อป้องกันการทุจริตและข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน
- หน่วยงานรับผิดชอบ:** หน่วยตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลักในการผลักดันให้แต่ละหน่วยงานย่อยประเมินความเสี่ยงและจัดทำรายงานการควบคุมภายใน (ปอ.1 - ปอ.3) ส่งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ประจำปี

2. ยุคบูรณาการ: การเชื่อมโยงกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา (พ.ศ. 2551 - 2560)

เมื่อเข้าสู่ยุคที่การอุดมศึกษาไทยให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพ (Quality Assurance: QA) การประเมินความเสี่ยงของ มทร.ล้านนา จึงถูกยกระดับให้ครอบคลุมมิติอื่นๆ นอกเหนือจากการเงิน

- แรงขับเคลื่อนหลัก:** เกณฑ์การประเมินของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
- ลักษณะการดำเนินการ:** การบริหารความเสี่ยงกลายเป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้บังคับของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยและทุกคณะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง จัดทำ "แผนบริหารความเสี่ยง" และรายงานผลการดำเนินงานในรายงานการประเมินตนเอง (SAR)
- การขยายขอบเขต:** เริ่มมีการนำแนวคิดของ COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) มาใช้เป็นกรอบในการประเมินความเสี่ยง ทั้ง ด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

3. ยุคปัจจุบัน : การบริหารความเสี่ยงตาม พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังฯ (พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน)

จุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้การประเมินความเสี่ยงของ มทร.ล้านนา มีความเป็นระบบ แข็งแกร่ง และมีผลผูกพันทางกฎหมายอย่างชัดเจน คือการบังคับใช้กฎหมายวินัยการเงินการคลังของรัฐบาลฉบับใหม่

- แรงขับเคลื่อนหลัก:** พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 และ หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2562

- ลักษณะการดำเนินการ:** มทร.ล้านนา มีการจัดตั้ง "คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง" ระดับมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ ซึ่งมักมีอธิการบดีหรือรองอธิการบดีเป็นประธาน เพื่อกำหนดนโยบายและทบทวนความเสี่ยง (Risk Appetite / Risk Tolerance) ประจำปี
- ความซับซ้อนเชิงโครงสร้าง:** เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีหลายเขตพื้นที่ จึงต้องมีการบูรณาการแผนบริหารความเสี่ยงจากทุกวิทยาเขต (ตาก น่าน เชียงราย พิชณุโลก ลำปาง และเชียงใหม่) เข้าสู่แผนบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร (Corporate Risk)
- การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์:** การประเมินความเสี่ยงในยุคนี้ต้องอิงกับยุทธศาสตร์การพลิกโฉมมหาวิทยาลัย (Reinventing University) เช่น ความเสี่ยงด้านจำนวนนักศึกษาที่ลดลง ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี (Cyber Security) และความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายอุดมศึกษา

กรอบการประเมินความเสี่ยง (อิงตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง)

ในการดำเนินการประเมินความเสี่ยง มทร.ล้านนา ได้จำแนกความเสี่ยงออกเป็น 4 ด้านหลัก เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติของการบริหารงานมหาวิทยาลัย ดังนี้

ประเภทความเสี่ยง	คำอธิบายและตัวอย่างที่พบในบริบทมหาวิทยาลัย
1. ด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk)	ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนยุทธศาสตร์หรือการนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม เช่น การลดลงของจำนวนนักศึกษา, การปรับตัวไม่ทันต่อเทคโนโลยีดิจิทัล
2. ด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk)	ความเสี่ยงที่เกิดจากกระบวนการทำงาน บุคลากร หรือระบบงานภายใน เช่น ระบบ IT ชัดข้อง, ขาดแคลนบุคลากรสายวิชาการในสาขาเฉพาะทาง
3. ด้านการเงิน (Financial Risk)	ความเสี่ยงที่เกิดจากการบริหารงบประมาณหรือรายได้ของมหาวิทยาลัย เช่น การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย, ข้อจำกัดของงบประมาณแผ่นดินที่ได้รับการจัดสรร
4. ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Risk)	ความเสี่ยงจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับ เช่น การดำเนินการผิดระเบียบพัสดุฯ, การละเมิดสิทธิบัตรหรืองานวิจัย

การที่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา หันมาให้ความสำคัญกับ **ความเสี่ยงใหม่ๆ (Emerging Risks)** ถือเป็น การปรับตัวที่สำคัญมาก เนื่องจากความเสี่ยงเหล่านี้คาดเดาได้ยาก ควบคุมปัจจัยตั้งต้นไม่ได้ และมีผลกระทบเป็นวงกว้าง ทั้งต่อตัวบุคคลและโครงสร้างพื้นฐาน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริบทเชิงพื้นที่ของ มทร.ล้านนา ที่มีวิทยาเขตกระจายอยู่ในภาคเหนือตอนบน และตอนล่าง (เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง น่าน ตาก และพิชณุโลก) ซึ่งเป็น "พื้นที่สีแดง" ของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยจึงต้องบูรณาการความเสี่ยงเหล่านี้เข้าสู่แผนการดำเนินงานและการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. วิกฤตฝุ่นควัน PM 2.5 และคุณภาพอากาศ

ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ในพื้นที่ภาคเหนือไม่ได้เป็นเพียงปัญหาชั่วคราวอีกต่อไป แต่กลายเป็น "ฤดูกาลฝุ่น" (มักเกิดในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ของทุกปี) ที่กระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตโดยตรง

- ผลกระทบต่อมหาวิทยาลัย:** ทำให้นักศึกษาและบุคลากรมีปัญหาด้านสุขภาพ (โรคทางเดินหายใจ) อัตราการลาป่วยเพิ่มขึ้น กิจกรรมกลางแจ้งถูกระงับ และบรรยากาศโดยรวมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

- **การบูรณาการสู่แผนการดำเนินงาน:**
 - **ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure):** มหาวิทยาลัยมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงอาคารเรียนและห้องสมุดให้เป็น "ห้องปลอดฝุ่น" (Clean Rooms) ที่มีระบบกรองอากาศและเครื่องเติมอากาศบริสุทธิ์ (Positive Pressure)
 - **ด้านนโยบายวิชาการ:** มีการประกาศแนวปฏิบัติที่ยืดหยุ่น เช่น หากค่า AQI พุ่งสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด อาจารย์สามารถปรับรูปแบบการเรียนการสอนไปเป็นระบบออนไลน์ (Online Learning) หรือมอบหมายงานแทนการเข้าชั้นเรียนได้ทันที
 - **การนำจุดแข็งด้านเทคโนโลยีมาแก้ปัญหา:** ในฐานะมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี มทร.ล้านนา ได้บูรณาการความเสี่ยงนี้เข้ากับแผนงานวิจัยและบริการวิชาการ โดยให้คณาจารย์และนักศึกษาสร้างนวัตกรรม เช่น เครื่องฟอกอากาศราคาประหยัด (DIY Air Purifier) หรือการติดตั้งเซนเซอร์ตรวจวัดคุณภาพอากาศ (DustBoy) ภายในเขตพื้นที่

2. โรคระบาดอุบัติใหม่และภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

บทเรียนจากสถานการณ์ COVID-19 ทำให้มหาวิทยาลัยตระหนักว่าโรคระบาดสามารถทำให้ระบบการศึกษาหยุดชะงักได้แบบฉับพลัน

- **ผลกระทบต่อมหาวิทยาลัย:** การปิดวิทยาเขต การบริหารจัดการหอพักนักศึกษา และผลกระทบต่อเศรษฐกิจระดับครัวเรือนที่ทำให้นักศึกษาที่มีความเสี่ยงที่จะหลุดออกจากระบบการศึกษา
- **การบูรณาการสู่แผนการดำเนินงาน:**
 - **แผนความต่อเนื่องขององค์กร (Business Continuity Plan: BCP):** มหาวิทยาลัยได้จัดทำและทบทวนแผน BCP เป็นประจำทุกปี เพื่อให้มั่นใจว่าหากเกิดโรคระบาดอีก ระบบสายสนับสนุน (Back Office) จะสามารถทำงานจากที่บ้าน (Work From Home) ได้อย่างราบรื่น
 - **การรักษาระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล:** มหาวิทยาลัยยังคงรักษาระบบ Learning Management System (LMS) และลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์สำหรับการประชุมออนไลน์ไว้เป็นโครงสร้างพื้นฐานถาวร แม้จะกลับมาเรียน On-site เป็นปกติแล้วก็ตาม

3. สุขภาพจิตและสุขภาวะของนักศึกษา (Mental Health)

เป็น Emerging Risk ที่สถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกกำลังเผชิญ ซึ่งเป็นผลพวงจากความกดดันทางเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม (รวมถึงภาวะเครียดจาก PM 2.5) และความเปลี่ยนแปลงของสังคม

- **ผลกระทบต่อมหาวิทยาลัย:** อัตราความเครียด ภาวะซึมเศร้า หรือการหมดไฟ (Burnout) ของนักศึกษาและบุคลากรสูงขึ้น ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย
- **การบูรณาการสู่แผนการดำเนินงาน:**
 - **ระบบดูแลช่วยเหลือนักศึกษา:** มีการบูรณาการงานด้านกิจการนักศึกษา โดยจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา มีนักจิตวิทยาประจำมหาวิทยาลัย และระบบส่งต่อผู้ป่วยไปยังสถานพยาบาลเครือข่าย
 - **การเฝ้าระวังเชิงรุก:** จัดทำระบบประเมินความเครียดออนไลน์ และอบรมอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีทักษะการปฐมพยาบาลทางใจ (Psychological First Aid) เพื่อสังเกตอาการนักศึกษาเบื้องต้น

4. ภัยพิบัติทางธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)

พื้นที่ภาคเหนือตอนบนและตอนล่างมีความเสี่ยงต่อปัญหาอุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก และภัยแล้ง ซึ่งกระทบต่อบางวิทยาเขตโดยตรง (เช่น ข่าน้ำท่วมใหญ่ในพื้นที่จังหวัดน่านและเชียงราย)

□ การบูรณาการสู่แผนการดำเนินงาน:

- **การบริหารจัดการภูมิทัศน์และกายภาพ:** มีการประเมินความเสี่ยงด้านวิศวกรรมของอาคารเรียน การลอกท่อระบายน้ำก่อนฤดูฝน และการจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อลดความร้อน
- **มาตรการช่วยเหลือเยียวยา:** มหาวิทยาลัยมีแผนตั้งกองทุนฉุกเฉินและมาตรการลดหย่อนค่าธรรมเนียมการศึกษา หรือขยายเวลาชำระค่าเทอมให้กับนักศึกษาที่ครอบครัวประสบภัยพิบัติ

ข้อสังเกต: การนำความเสี่ยงเหล่านี้เข้าสู่ "แผนบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร" หมายความว่า ทุกนโยบายจะต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ (Risk Owner) กำหนดดัชนีชี้วัด (KRI: Key Risk Indicator) เช่น "จำนวนวันที่จัดการเรียนการสอนไม่ได้เนื่องจาก PM 2.5" และมีการจัดสรรงบประมาณรองรับไว้ล่วงหน้า ทำให้การแก้ปัญหาเปลี่ยนจากเชิงรับ (รอให้เกิดก่อนแล้วค่อยแก้) เป็น **เชิงรุก (เตรียมความพร้อมรับมือล่วงหน้า)**

ส่วนที่ 2

วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด นิยาม และปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

2.1 วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

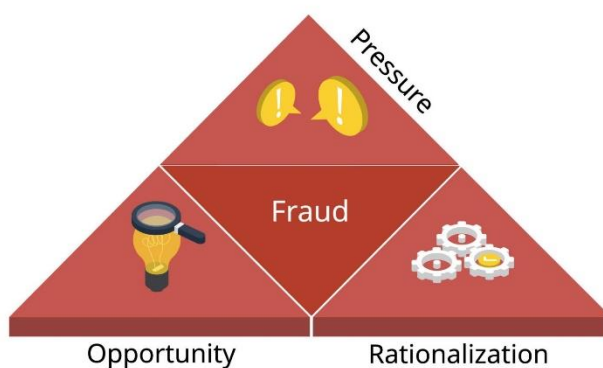
การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Management) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือเชิงรุกในการป้องกันปัญหาตั้งแต่ต้นทาง โดยมีเป้าหมายหลักดังนี้:

1. **เพื่อคาดการณ์และป้องกัน:** เพื่อระบุเหตุการณ์หรือกระบวนการทำงานที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริต และกำหนดมาตรการควบคุมหรืออุดช่องโหว่ก่อนที่จะเกิดความเสียหาย
2. **เพื่อสร้างมาตรฐานและวัฒนธรรมองค์กร:** เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการปฏิบัติงาน สร้างความตระหนักรู้ให้บุคลากรทุกระดับ
3. **เพื่อประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร:** เพื่อให้มั่นใจว่าการใช้จ่ายงบประมาณและการใช้ทรัพยากรของรัฐเป็นไปอย่างคุ้มค่า ถูกต้องตามระเบียบ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน
4. **เพื่อสร้างความเชื่อมั่น:** เพื่อยกระดับความน่าเชื่อถือของหน่วยงานในสายตาของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.2 กรอบแนวคิด นิยามตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

2.2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต

The Fraud Triangle Theory

ทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและนำมาใช้เป็นสากลในการอธิบายสาเหตุของการทุจริต คือ **ทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle Theory)** ของ Donald R. Cressey ซึ่งระบุว่า การทุจริตจะเกิดขึ้นเมื่อมีองค์ประกอบ 3 ประการร่วมกัน ได้แก่:

1. **แรงกดดัน/แรงจูงใจ (Pressure/Incentive):** ปัจจัยที่บีบบังคับหรือจูงใจให้บุคคลกระทำการทุจริต เช่น ปัญหาหนี้ส่วนตัว เป้าหมายการทำงานที่สูงเกินจริง หรือความโลภ
2. **โอกาส (Opportunity):** ช่องโหว่ของระบบงานที่เอื้อให้เกิดการทุจริต เช่น การขาดระบบการควบคุมภายในที่ดี การรวมอำนาจไว้ที่บุคคลเดียว หรือความหละหลวมในการตรวจสอบ

3. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization): กระบวนการทางความคิดที่ผู้กระทำผิดใช้สร้างความชอบธรรมให้กับการทุจริตของตน เช่น "แค่ขอยืมใช้ก่อนเดี๋ยวเอามาคืน" หรือ "ใครๆ เขาก็ทำกัน"

2.2.2 กรอบแนวคิด และนิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

1. กรอบแนวคิดการพัฒนาการประเมินเชิงคุณภาพการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตการประเมินเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการยกระดับจากการมี "เอกสาร/แผน" ไปสู่ "การปฏิบัติที่เกิดผลสัมฤทธิ์จริง" โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้:

- การประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุม (Control Environment): ตรวจสอบว่ามาตรการที่มีอยู่สามารถลดความเสี่ยงได้จริงหรือไม่ (Effectiveness)
- การบูรณาการกับกระบวนการทำงาน (Integration): การบริหารความเสี่ยงต้องไม่ใช้งานแยกส่วน แต่ต้องแฝงอยู่ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานปกติ โดยเฉพาะในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การอนุมัติ/อนุญาต และการบริหารทรัพยากรบุคคล
- การเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง (Continuous Monitoring): ปรับเปลี่ยนการประเมินจากรอบปีเป็นระบบที่สามารถติดตามตัวชี้วัดความเสี่ยง (Key Risk Indicators: KRIs) ได้อย่างทันที่

2. แนวคิดการเปิดเผยข้อมูลของรัฐ (Open Government Data) ความโปร่งใสถือเป็นเกราะป้องกันการทุจริตที่ดีที่สุด โดยมีหลักการสำคัญคือ:

- เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น (Open by Default): ข้อมูลการดำเนินงานของรัฐโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณต้องเปิดเผยสู่สาธารณะโดยไม่ต้องร้องขอ
- ข้อมูลที่เครื่องจักรสามารถอ่านได้ (Machine-Readable): ข้อมูลต้องอยู่ในรูปแบบที่นำไปวิเคราะห์ต่อได้ง่าย (เช่น CSV, Excel, API) เพื่อเอื้อให้ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมสามารถร่วมตรวจสอบ (Social Audit) ได้
- ความทันต่อเวลา (Timeliness): ข้อมูลต้องได้รับการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพ

2.3 นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในนำไปปฏิบัติ จึงกำหนดนิยามที่สำคัญดังนี้:

- การทุจริต (Corruption/Fraud): การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด หรือการหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อตนเองหรือผู้อื่น รวมถึงการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ
- ความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk): โอกาสหรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดการกระทำทุจริตในกระบวนการทำงานใดๆ และผลกระทบ (ความเสียหาย) ที่จะตามมาหากเกิดการทุจริตนั้นขึ้น
- การบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management): กระบวนการที่เป็นระบบในการระบุ ประเมิน จัดการ ติดตาม และรายงานความเสี่ยง เพื่อลดโอกาสและผลกระทบให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Appetite)

- การควบคุมภายใน (Internal Control):** กลไก ระเบียบ หรือวิธีการที่หน่วยงาน กำหนดขึ้นและแทรกไว้ในกระบวนการทำงาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดและอุดช่อง โหว่ของการทุจริต
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders):** บุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรที่ได้รับ ผลกระทบจากการดำเนินงานของหน่วยงาน ทั้งในทางบวกและทางลบ

2.4 ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (Critical Success Factors)

การนำระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัย ความสำเร็จดังต่อไปนี้:

1. **ความมุ่งมั่นของผู้บริหารระดับสูง (Tone at the Top):** ผู้บริหารต้องแสดงเจตจำนงที่ ชัดเจน เป็นแบบอย่างที่ดี (Lead by Example) และประกาศนโยบายไม่ทนต่อการทุจริต (Zero Tolerance) อย่างเป็นทางการ
2. **การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Employee Participation):** บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน (First Line of Defense) คือผู้ที่รู้ถึงช่องโหว่ของงานดีที่สุด จึงต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการระบุนโยบายความเสี่ยงและเสนอมาตรการแก้ไข
3. **การสื่อสารและการสร้างความตระหนักรู้ (Communication & Awareness):** ต้องมี การฝึกอบรมให้ความรู้และสื่อสารนโยบายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้าง "วัฒนธรรมองค์กรที่ ต่อต้านการทุจริต"
4. **ระบบการรับเรื่องร้องเรียนที่ปลอดภัย (Effective Whistleblowing Mechanism):** มี ช่องทางการแจ้งเบาะแสที่เป็นความลับ เข้าถึงง่าย และมีมาตรการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส (Whistleblower Protection) ที่รัดกุม ป้องกันการถูกกลั่นแกล้ง
5. **การติดตามและประเมินผลอย่างจริงจัง (Monitoring and Evaluation):** ต้องมีการ สอบทานมาตรการควบคุมภายในโดยผู้ตรวจสอบอิสระ หรือหน่วยงานตรวจสอบภายใน เพื่อประเมินว่ามาตรการจัดการความเสี่ยงที่กำหนดไว้ยังคงมีประสิทธิภาพและสอดคล้อง กับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่

ส่วนที่ 3

การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems : CRMS) เป็นระบบที่สำนักงาน ป.ป.ท. ได้ทำการพัฒนาขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทาง ในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต โดยได้ประยุกต์ใช้แนวความคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงตามหลักสากล ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงตามแนวของ Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) ได้แก่ COSO 2013 Internal Control และ COSO 2017 Enterprise Risk Management integrating with Strategy and Performance รวมถึง ISO 37001 : 2016 Anti-bribery Management Systems นอกจากนี้ ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยง การทุจริต (Corruption Risk Management Systems: CRMS) ยังมุ่งให้มีการดำเนินการ ตามแนวทางของวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act หรือ วางแผน - ปฏิบัติ - ตรวจสอบ - ปรับปรุง) เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.1 กรอบแนวทางการประเมินเชิงคุณภาพระบบการจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การจัดทำเกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพระบบการจัดการความเสี่ยงการทุจริต ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการทุจริตมาเป็นกรอบในการจัดทำเกณฑ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักการที่สำคัญ (Key Principle) ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย 5 หลักการ ดังนี้

หลักการที่ 1 เน้นความเสี่ยงการทุจริตหลัก : การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะประเมินเฉพาะความเสี่ยงการทุจริตที่เป็นภารกิจหลักของหน่วยงาน

หลักการที่ 2 การคาดการณ์ในอนาคต : การประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นการคาดการณ์ในอนาคต ไม่ใช่เป็นการประเมินสิ่งที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน

หลักการที่ 3 ใช้ดุลพินิจอย่างสมเหตุสมผล : การประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นการใช้ดุลพินิจของผู้ประเมิน ดังนั้น ในการใช้ดุลพินิจควรมีหลักการ มีเหตุผล น่าเชื่อถือ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ที่ถูกต้องและเหมาะสม

หลักการที่ 4 เข้าใจปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงการทุจริต : ผู้ประเมินต้องมีความเข้าใจกระบวนการงาน/ โครงการ/ งาน ที่จะทำการประเมินความเสี่ยง (End To End Process) ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีความรู้เรื่องความเสี่ยงการทุจริต รวมถึงโอกาสการเกิดความเสี่ยงและความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นได้ หากไม่มี มาตรการจัดการความเสี่ยง

หลักการที่ 5 เป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง : การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

1.2 ทฤษฎีการเกิดการทุจริต

1.2.1.ทฤษฎีของ.Donald.R.Cressey Donald R. Cressey ได้ เสนอทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle.Theory) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ.3 ประการ ได้แก่ 1) ความกดดัน (Pressure) เป็นสิ่งเร้า สิ่งกระตุ้น ที่ผลักดันให้ เกิดการทุจริต โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ไม่สามารถหาทางออกได้ 2) โอกาส (Opportunity) เป็นเหตุการณ์ สถานการณ์ หรือช่องว่างในกระบวนการทำงานต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการกระทำการทุจริต เช่น การแบ่งแยกหน้าที่ไม่ชัดเจน หนึ่งคนทำงานหลายหน้าที่ส่งผลให้ไม่มีการตรวจสอบการทำงาน ถือเป็นช่องทาง ที่เอื้อให้แก่คนที่มองเห็นช่องว่างนี้ในการฉวยโอกาสกระทำการทุจริต และ 3) การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) เป็นการหาเหตุผลการทุจริตให้แก่ตนเองว่าสิ่งที่ทำนั้นไม่ใช่เรื่องที่ไม่ดีสามารถทำการทุจริตได้ เนื่องจากมีตัวอย่างการทุจริตในองค์กรให้เห็นเป็นตัวอย่าง (Mohotige, G. et al., 2018)

1.2.2 ทฤษฎีของ.Robert.Klitgaard. Prof. Robert Klitgaard เป็นศาสตราจารย์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย Claremont Graduate University ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต ในรูปแบบของสมการ เรียกว่า “สมการคอร์รัปชัน” ซึ่งสามารถแปลเป็นสมการได้ดังนี้

การทุจริต = การผูกขาด + ดุลพินิจ - กลไกความรับผิดชอบ.

Corruption = Monopoly + Discretion - Accountability

จากสมการดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจะเพิ่มขึ้น หากระบบเศรษฐกิจมีการผูกขาดกับการใช้ดุลพินิจสูงเกินไป ในทางตรงกันข้ามหากกลไกความรับผิดชอบมากขึ้นโอกาสที่คอร์รัปชันจะลดลง ก็จะมีมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ กลไกความรับผิดชอบ (Accountability) จึงมีความสำคัญมากในการป้องกันการทุจริต เพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยบรรเทาผลของการผูกขาด (Monopoly) และอำนาจในการตัดสินใจ (Discretion) ไม่ให้มีมาก จนทำให้เกิดการทุจริต (Budiaty, 2020) ดังนั้น สมการคอร์รัปชันจึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน โดยการลดอำนาจผูกขาด ลดการใช้ดุลพินิจ แต่ส่งเสริมให้เกิดการเพิ่มความรับผิดชอบ และความโปร่งใส

การสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับแนวทางการแก้ไขปัญหา การทุจริตด้วยปัจจัยที่เป็นสาเหตุการทุจริตทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสมการการทุจริตดังกล่าวแสดงถึงสาเหตุการทุจริตที่เกิดจากอำนาจผูกขาด (Monopoly) ที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจ (Incentive) ซึ่งเป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมจากการ ได้อำนาจอิทธิพล หรือตำแหน่งหน้าที่ราชการในการดำเนินงาน ประกอบกับองค์ประกอบด้านดุลพินิจ (Discretion) ที่สัมพันธ์กับตัวผู้กระทำการทุจริตด้านทัศนคติและเหตุผล (Attitude/ Rationalization) จากความโลภ และขาดคุณธรรมจริยธรรม และองค์ประกอบด้านการขาดความรับผิดชอบ (Accountability) ที่เป็นปัจจัย สภาพแวดล้อมภายนอกอันเกิดจากความอ่อนแอของระบบการบริหารที่ขาดระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ซึ่งสัมพันธ์กับสาเหตุด้านโอกาส (Opportunity) ในการกระทำการทุจริต (ชินกมล มีศิลป์, 2560)

1.3 ประเภทของการทุจริต

Myint.(2000).ให้ความหมายการทุจริตว่า.หมายถึง.การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหา ผลประโยชน์ส่วนตัว.ทั้งที่กระทำโดยตัวผู้ทุจริตเองโดยลำพังไม่เกี่ยวกับบุคคลอื่น เช่น.การยกยอก การใช้ทรัพย์สิน ของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว.การเลือกที่รักมักที่ชัง เป็นต้น และที่เกี่ยวกับสองฝ่ายซึ่งมีผู้ให้และผู้รับ เช่น. การเร่งความเร็วในการออกใบอนุญาตและการอนุญาตให้ดำเนินกิจการที่ถูกกฎหมายอย่างสมบูรณ์ ซึ่งเรียกว่าเงินจากระปี.(Grease.Money).ที่สามารถเปลี่ยนวงล้อของระบบราชการให้ราบรื่นและรวดเร็วขึ้น โดยจาก ความหมาย ของการทุจริตดังกล่าว จึงสามารถแบ่งประเภทการทุจริตออกเป็น.2.ประเภท.ดังนี้

- 1) ประเภทตัวผู้ทุจริตทำการทุจริตโดยลำพัง ได้แก่ การฉ้อโกง การยักยอกทรัพย์สิน
- 2) ประเภทการทุจริตสองฝ่ายที่มีผู้ให้และผู้รับ ได้แก่ การได้สัญญาจากรัฐ การได้รับจัดสรรผลประโยชน์ทางการเงิน เช่น เงินอุดหนุน การขอใบอนุญาตกระทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจการได้ลดค่าธรรมเนียม การลดระยะเวลา การหลีกเลี่ยงกฎหมาย เนื่องจากระเบียบข้อบังคับมีความซับซ้อนและเป็นภาระมาก จึงเหลือ วิธีเดียวที่จะทำให้สิ่งต่างๆ สำเร็จคือการจ่ายเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งต่างๆ

1.4 มาตรฐาน ISO 37001 : Anti-Bribery.Management.Systems ISO 37001 พัฒนาขึ้นโดยองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐานสากล (International Organization for Standardization, ISO) มาตรฐาน ISO 37001 เป็นระบบการจัดการการต่อต้านการให้และ รับสินบนที่ถูกออกแบบมาเพื่อยกระดับให้องค์กรสามารถสร้างระบบการจัดการ และปรับปรุงแผนการปฏิบัติตาม การต่อต้านการให้และรับสินบนได้ตลอดจนกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่องค์กรต้องดำเนินการ ซึ่งระบบดังกล่าว เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีในการต่อต้านการติดสินบนที่เป็นที่ยอมรับทั่วโลก โดยนำระบบการจัดการต่อต้านการให้และ รับสินบน ISO 37001 : 2016 มาประยุกต์ใช้ 7 ด้านดังนี้

- 1) ด้านบริบทองค์กร
- 2) ด้านความเป็นผู้นำการป้องกันการติดสินบน
- 3) ด้านการวางแผนการป้องกันการติดสินบน
- 4) ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการป้องกันการติดสินบน
- 5) ด้านการดำเนินงานการป้องกันการติดสินบน
- 6) ด้านการประเมินสมรรถนะการป้องกันการติดสินบน
- 7) ด้านการปรับปรุงและประเมินการปฏิบัติตามคู่มือการป้องกันการติดสินบน (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2563)

3.2 นิยามหรือความหมายที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในการกระทำการทุจริต (Corruption Risk) จากการพิจารณาอนุมัติอนุญาตและการให้บริการประชาชน การให้อำนาจและตำแหน่ง หน้าที่ การใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินโครงการต่าง ๆ และการบริหารงบประมาณ ทั้งนี้ ให้รวมถึงความเสี่ยง การทุจริตจากการยักยอกเงินหรือทรัพย์สิน การเงิน การบัญชีที่เป็นเท็จ (Fraud Risk) ซึ่งมักเกิดจากการกระทำ ของบุคคลเพียงลำพัง เนื่องจากระบบการควบคุมภายในอ่อนแอ

2.2 สินบน (Bribery) หมายถึง การเสนอ การสัญญา การให้ การรับ การเรียกร้องผลประโยชน์ ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมูลค่าเท่าใด (ผลประโยชน์นั้นเป็นได้ทั้งในรูปตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน) ทั้งทางตรงและทางอ้อม และไม่ว่าจะเป็นสถานที่ใด ๆ ก็ตาม โดยเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการโน้มน้าวหรือตอบแทนให้บุคคลกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหน้าที่ของบุคคลนั้น ดังนั้น การให้หรือรับของขวัญ รวมถึงผลประโยชน์อื่นใด เช่น การจัดเลี้ยง การอุปการะ ค่าเดินทาง และที่พัก อาจถูกพิจารณาว่าเป็นสินบนได้

2.3 รูปแบบของสินบน หมายถึง ผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น

2.3.1 สินบน (Bribery) : ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เสนอว่าจะให้ สัญญาว่าจะให้ มอบให้ การยอมรับ การให้ หรือการร้องขอสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันส่งผลต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในลักษณะจงใจให้กระทำการหรือไม่กระทำการที่ขัดต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ

2.3.2 ค่าอำนวยความสะดวก : ค่าใช้จ่ายจำนวนเล็กน้อยที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการให้เพียงเพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะดำเนินการตามขั้นตอน กระบวนการ หรือเป็นการ

กระตุ้น ให้ดำเนินการอย่างรวดเร็วขึ้น โดยกระบวนการนั้นไม่ต้องใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นการกระทำอันชอบด้วย หน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้น

2.3.3 ค่ารับรองและของขวัญ : ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของผู้รับบริการรัฐ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี หรือเป็นการแสดงออกซึ่งสินน้ำใจ วัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งอาจรวมถึง ค่าที่พัก ค่าโดยสาร การศึกษาดูงาน ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม บัตรกำนัล ฯลฯ

2.3.4 สินน้ำใจ : ความเอื้อเฟื้อเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการมีน้ำใจ ความมีมิตรไมตรี การดูแลกันและกัน เป็นต้น โดยอาจหวังการเอาประโยชน์จากการใช้อำนาจรัฐของผู้รับในอนาคต

2.3.5 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ : ค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าสิ่งของใด ๆ ที่มีค่าทางการเงิน รวมถึงสิ่งใช้แทนเงินสด และสิ่งที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นสินค้าหรือบริการได้

3.3 นิยามประเภทของความเสียหายการทุจริต

ประเภทของความเสียหายการทุจริต (Types of corruption risks) ในการประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสียหายการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 นิยามประเภทของความเสียหายการทุจริต

ด้านที่	ประเภท	นิยาม
ด้านที่ ๑	การอนุมัติ อนุญาต	การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ หรือตามระเบียบ/ข้อบังคับของหน่วยงาน
ด้านที่ ๒	การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่	อำนาจที่ได้มาจากการดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง หรือจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ
ด้านที่ ๓	การใช้จ่ายงบประมาณ	โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการประเมินของทุกประเภทงบประมาณ ได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุนหรือเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นงบกลาง เงินนอกงบประมาณ และโครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ หมายเหตุ : ๑. หน่วยงานไม่สามารถใช้โครงการที่หน่วยงานได้รับการจัดสรรงบประมาณรายการในงบลงทุน วงเงินตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาทขึ้นไปที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง หากการประเมินความเสี่ยงด้านการใช้จ่ายงบประมาณได้ ๒. ในกรณีที่โครงการเป็นโครงการผูกพันหลายปี หน่วยงานต้องคัดเลือกขั้นตอนที่มีประเด็นความเสี่ยงการทุจริตตั้งแต่ระดับต่ำ ปานกลาง สูง สูงมาก มากำหนดมาตรการและดำเนินการได้ภายในปีงบประมาณนั้น ๆ

การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสียหายการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS) ตามนิยามประเภทของความเสียหายการทุจริตข้างต้น มีแนวทางดำเนินการดังนี้

3.3.1 การอนุมัติ อนุญาต

การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 หรือตามระเบียบ/ข้อบังคับของหน่วยงาน เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ บริบทองค์กร โดยการวิเคราะห์บทบาทภารกิจหน้าที่ของกระบวนการที่หน่วยงานจะทำการประเมินความเสี่ยง การ

ทุจริตนั้น มีการศึกษาทบทวนสถิติข้อมูลต่าง ๆ ของการให้บริการประชาชน โดยจะต้องเขียนขั้นตอนการทำงาน ในรูปแบบ Flow Chart ที่แสดงระยะเวลาและจำนวนครั้งในการให้บริการประชาชน หลังจากนั้นจะต้องมีการ ทบทวนเรื่องร้องเรียนการทุจริตเกี่ยวกับกระบวนการนี้ว่า ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาเคยมีเรื่องร้องเรียนการทุจริต เกี่ยวกับกระบวนการนี้ หรือมีการสัดคิวในการให้บริการ หรือมีการจ่ายเงินเพื่อเร่งให้การทำงานรวดเร็วขึ้นหรือไม่ อย่างไร แต่หากตรวจสอบแล้วพบว่าไม่เคยมีเรื่องร้องเรียนการทุจริต หรือประเด็นในเรื่องที่กล่าวมาข้างต้น หน่วยงานอาจต้องจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นบุคคลภายนอก เพื่อวิเคราะห์ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการให้บริการดังกล่าว และนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมมาจัดทำเกณฑ์การประเมิน ความเสี่ยงการทุจริต อันประกอบไปด้วย โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) ที่จะเกิดขึ้น ในแต่ละขั้นตอนของการให้บริการ

3.3.2 การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

เป็นการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการใช้อำนาจที่ได้มาจากการดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์บริบทของคร่าวว่ามีอำนาจหน้าที่อย่างไร โดยนำเสนอสถิติของการร้องเรียนการทุจริตในรอบปีที่ผ่านมา หลังจากนั้นจึงเลือกภารกิจที่จะทำการประเมินความเสี่ยง

3.3.3 การใช้จ่ายงบประมาณ

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการใช้จ่ายงบประมาณ เป็นเรื่องของการดำเนินการโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีทำการประเมินของทุกประเภทงบประมาณ ได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุนหรือเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น งบกลาง เงินนอกงบประมาณ และโครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ โดยหน่วยงานจะต้องชี้แจงว่ากระบวนการ หรือโครงการนี้ดำเนินการมาจากงบประมาณใด เป็นโครงการจัดซื้อจัดจ้าง หรือโครงการที่มีทั้งการจัดซื้อจัดจ้าง และดำเนินการโดยหน่วยงานเอง การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการใช้จ่ายงบประมาณ นอกจากหน่วยงานจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ บริบทองค์กรแล้ว จะต้องวิเคราะห์ต่อว่าในรอบปีที่ผ่านมาเคยถูกสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทักท้วงเรื่อง เกี่ยวกับกรณีการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือไม่ หรือหน่วยงานถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือไม่ โดยหน่วยงานต้องทบทวนประเด็นดังกล่าวหรืออาจศึกษาเพิ่มเติมเพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลเบื้องต้น โดยพิจารณา เริ่มต้นตั้งแต่ขั้นตอนว่าโครงการของหน่วยงานมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร แล้วจึงวิเคราะห์แต่ละขั้นตอน ว่าอาจจะมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตในขั้นตอนใดบ้าง ซึ่งทุกกระบวนการจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงที่มุ่งไปสู่การมีโอกาสในการทุจริตตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงสิ้นสุดกระบวนการในทุกขั้นตอนที่ดำเนินการตามกระบวนการตามโครงการที่เลือกมาทำการประเมิน ความเสี่ยง หลังจากนั้นจะนำมาสู่การจัดทำแผน และเมื่อทำแผนเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเป็นการรายงานผลการดำเนินการตามแผน โดยต้องมีการจัดทำรายงานต่อการประชุมระดับบริหารขององค์กรเพื่อเป็นการสื่อสารให้ทุก คนในองค์กรรับรู้โดยทั่วกัน

3.4 ระเบียบวิธีการประเมิน

ประเภทของความเสี่ยงการทุจริตทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วยตัวชี้วัดการประเมิน 2 ตัวชี้วัดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดการประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต”

ตัวชี้วัด	คะแนน
๑) แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๖๐
๒) ผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๔๐
รวม	๑๐๐

การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 กำหนดตัวชี้วัดหลัก/ตัวชี้วัดย่อย นำหนัก/คะแนน จำนวนข้อคำถาม และคะแนนเต็มรายชื่อ ดังนี้

ตารางที่ 4 รายละเอียดตัวชี้วัดการประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต”

ตัวชี้วัด/ตัวชี้วัดย่อย	น้ำหนัก/ คะแนน	จำนวน ข้อคำถาม	คะแนนเต็ม รายชื่อ
๑. แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๖๐	-	-
๑.๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Risk criteria)	๕	ข้อ ๓	๕
๑.๒ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Risk identification)	๒๕	ข้อ ๓	๓๕
		ข้อ ๒	๕
		ข้อ ๓	๕
๑.๓ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๒๕	ข้อ ๓	๓๕
		ข้อ ๒	๓๐
๑.๔ การรับรองแผนและการเปิดเผยข้อมูล	๕	ข้อ ๓	๕
๒. ผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๔๐	-	-
๒.๑ ผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๓๐	ข้อ ๓	๓๐
๒.๒ การรายงานผลและการเปิดเผยข้อมูล	๑๐	ข้อ ๓	๑๐
รวม	๑๐๐	๙	๑๐๐

3.5 ระดับผลการประเมิน

ผลการประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS) แบ่งเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 5 ระดับผลการประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต”

ระดับ	คะแนน
Excellent : E (ดีเยี่ยม)	ตั้งแต่ ๘๐ คะแนนขึ้นไป
Good : G (ดี)	ระหว่าง ๗๐ - ๗๙ คะแนน
Pass : P (ผ่าน)	ระหว่าง ๖๐ - ๖๙ คะแนน
Upgrade : U (ปรับปรุง)	ต่ำกว่า ๖๐ คะแนน

3.6 ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS) ประกอบด้วยตัวชี้วัด 2 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดย่อย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัดย่อย

ตัวชี้วัดที่ 2 ผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัดย่อย

ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS)

ตัวชี้วัดที่ ๑ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย ๔ ตัวชี้วัดย่อย (๖๐ คะแนน)
ตัวชี้วัดย่อยที่ ๑.๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Risk criteria) (๕ คะแนน)
<p>การจัดทำเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ต้องมีข้อมูล โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) โดยจะต้องกำหนดผลกระทบที่เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ใช่ทางการเงิน โดยมีการกำหนดเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงให้ครบทั้ง ๕ ระดับอย่างชัดเจน</p> <p>การให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีเกณฑ์การประเมิน หรือมีเกณฑ์การประเมินไม่ครบ ๕ ระดับ = ๐ คะแนน - มีเกณฑ์การประเมินครบ ๕ ระดับ = ๕ คะแนน
ตัวชี้วัดย่อยที่ ๑.๒ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Risk identification) (๒๕ คะแนน)
<p>๑) การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตต้องมีความชัดเจน โดยต้องทำการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในขั้นตอนของกระบวนการงาน/ โครงการ ที่อาจจะมีการทุจริตเกิดขึ้น การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริตเป็นหัวใจสำคัญที่ต้อง Point Focus ถึงเหตุการณ์ที่คาดการณ์หรือพยากรณ์ในอนาคตว่าจะเกิดการทุจริตขึ้นหากไม่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตจึงต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าบุคคลใด กระทำการสิ่งใดมีพฤติการณ์อย่างไร มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร เป็นต้น เพื่อจะนำไปสู่การกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่สามารถลดโอกาสหรือลดความเสี่ยงได้อย่างตรงจุด</p> <p>นอกจากนี้ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นจะต้องระบุเฉพาะประเด็นที่เป็นความเสี่ยงการทุจริตอย่างแท้จริงเท่านั้น ไม่มีการนำปัญหาหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ของหน่วยงานที่ทราบอยู่แล้วมาเป็นความเสี่ยง เช่น บุคลากรไม่เพียงพอ การขาดงบประมาณ การขาดความรู้ความเข้าใจ การขาดจิตสำนึก การมีระเบียบกฎหมายจำนวนมาก เป็นต้น</p> <p>การให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการระบุประเด็นความเสี่ยงไม่ชัดเจน หรือมีการนำปัญหาหรือข้อจำกัดมาระบุเป็นประเด็นความเสี่ยงการทุจริตทั้งหมด = ๐ คะแนน - มีการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตชัดเจนในสัดส่วนที่เท่ากันหรือน้อยกว่าปัญหาหรือข้อจำกัด = ๕ คะแนน - มีการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตชัดเจนในสัดส่วนที่มากกว่าปัญหาหรือข้อจำกัด = ๑๐ คะแนน - มีการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตทั้งหมดอย่างชัดเจน = ๑๕ คะแนน

<p>ตัวชี้วัดที่ ๑ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย ๔ ตัวชี้วัดย่อย (๖๐ คะแนน)</p>
<p>๒) การจัดระดับความเสี่ยงการทุจริตตามเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต โดยระบุคะแนนรวมและระดับของความเสี่ยงการทุจริต (ต่ำ/ ปานกลาง/ สูง/ สูงมาก) และระบุสีตามระดับความเสี่ยงการทุจริต (เขียว/ เหลือง/ ส้ม/ แดง)</p> <p>หมายเหตุ : หากผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในขั้นตอนใดที่เป็นความเสี่ยงระดับต่ำหรือสีเขียว ต้องระบุเหตุผลประกอบว่าหน่วยงานมีมาตรการหรือแนวทางการจัดการความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการ/โครงการ ที่เคยกำหนดไว้เดิมอย่างไร</p> <p>การให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีผลการประเมินความเสี่ยงระดับต่ำทั้งหมด = ๐ คะแนน - มีผลการประเมินความเสี่ยงอยู่ระหว่าง ระดับปานกลาง ถึง สูงมาก หรือระดับใดระดับหนึ่ง แต่ต้องไม่ใช่ความเสี่ยงระดับต่ำเท่านั้น = ๕ คะแนน
<p>๓) มีการประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่มุ่งเน้นการรับสินบน Bribery Risk หรือการรับของขวัญ Gift จากการปฏิบัติหน้าที่ หรือผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถคำนวณมูลค่าได้ โดยหน่วยงานต้องระบุให้ชัดเจนว่าเป็นความเสี่ยงของสินบนประเภทใด เช่น เงินใต้โต๊ะ ค่าอำนวยความสะดวก ของขวัญ การเลี้ยงรับรอง เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการป้องกันที่นอกเหนือจากนโยบายด้านการไม่รับสินบนหรือการไม่รับของขวัญจากการปฏิบัติหน้าที่ในภาพรวมขององค์กร ซึ่งเป็นนโยบายที่ไม่ได้ระบุเฉพาะเจาะจงว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการ/โครงการใด ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและลดโอกาสเกิดการรับสินบนได้แบบตรงจุดและตรงประเด็น จึงต้องมีการกำหนดมาตรการที่เป็นการเฉพาะ</p> <p>การให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการประเมินความเสี่ยงการรับสินบน = ๐ คะแนน - มีการประเมินความเสี่ยงการรับสินบน = ๕ คะแนน
<p>ตัวชี้วัดย่อยที่ ๑.๓ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (๒๕ คะแนน)</p>
<p>๓) มีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับประเด็นความเสี่ยงที่ได้จากการประเมิน โดยมาตรการหรือแนวทางดังกล่าวต้องไม่ใช่การอบรมให้ความรู้ การปลูกจิตสำนึก หรือการประกาศนโยบายไม่รับของขวัญจากการปฏิบัติหน้าที่ในภาพรวมของหน่วยงาน</p> <p>การให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีความสอดคล้องกับประเด็นความเสี่ยงที่ได้จากการประเมินทั้งหมด = ๐ คะแนน - มีความสอดคล้องน้อยกว่าหรือเท่ากับกึ่งหนึ่งของประเด็นความเสี่ยงที่ได้จากการประเมิน = ๕ คะแนน - มีความสอดคล้องมากกว่ากึ่งหนึ่งของประเด็นความเสี่ยงที่ได้จากการประเมิน = ๑๐ คะแนน - มีความสอดคล้องกับประเด็นความเสี่ยงที่ได้จากการประเมินทั้งหมด = ๑๕ คะแนน

ตัวชี้วัดที่ ๑ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย ๔ ตัวชี้วัดย่อย (๖๐ คะแนน)
<p>๒) มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้ในแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ต้องเป็น มาตรการที่เป็นผลมาจากการประเมินความเสี่ยงที่ได้จากการประเมินของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนั้น หากเป็นมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเดิมที่หน่วยงานได้ดำเนินการอยู่แล้ว และ ประสงค์จะนำมาเป็นมาตรการของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็น มาตรการที่จัดทำเพิ่มเติมจากมาตรการเดิมอย่างไร</p> <p>การให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นมาตรการที่ดำเนินการก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ แต่มีการเพิ่มเติมมาตรการสำหรับการ ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้วย รวมทุกประเด็นความเสี่ยง น้อยกว่า ๓ มาตรการ = ๐ คะแนน - เป็นมาตรการที่ดำเนินการก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ แต่มีการเพิ่มเติมมาตรการสำหรับการ ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้วย รวมทุกประเด็นความเสี่ยง อย่างน้อย ๓ มาตรการ = ๕ คะแนน - เป็นมาตรการที่ดำเนินการก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ แต่มีการเพิ่มเติมมาตรการสำหรับการ ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้วย รวมทุกประเด็นความเสี่ยง อย่างน้อย ๕ มาตรการ = ๓๐ คะแนน
ตัวชี้วัดย่อยที่ ๑.๔ การรับรองแผนและการเปิดเผยข้อมูล (๕ คะแนน)
<p>แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ต้องได้รับความเห็นชอบหรือได้รับ อนุมัติจากผู้บริหารของหน่วยงาน มีการนำเสนอต่อการประชุมระดับบริหารของหน่วยงานเพื่อรับทราบ และนำ เผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน</p> <p>การให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการรับรองแผน = ๐ คะแนน - ดำเนินการในทุกด้านต่อไปนี้ได้อย่างครบถ้วน ๓) ได้รับความเห็นชอบหรือได้รับอนุมัติจากผู้บริหารของ หน่วยงาน ๒) มีการนำเสนอต่อการประชุมระดับบริหารของหน่วยงานเพื่อรับทราบ และ ๓) นำเผยแพร่บน เว็บไซต์ของหน่วยงาน = ๕ คะแนน
ตัวชี้วัดที่ ๒ ผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (๔๐ คะแนน)
ตัวชี้วัดย่อยที่ ๒.๑ ผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (๓๐ คะแนน)
<p>การดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตต้องเป็นการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เท่านั้น โดยหน่วยงานจะต้องรายงานผลการดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างแผนการดำเนินงานและผลการ ดำเนินงานตามแผนว่ามีส่วนใดที่อยู่ระหว่างดำเนินการ หรือดำเนินการเสร็จแล้ว พร้อมทั้งจัดทำผลการ ดำเนินการตามแผนในรูปแบบอินโฟกราฟิกส์สำหรับเผยแพร่ต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานด้วย</p> <p>การให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีรายงานผลการดำเนินงาน = ๐ คะแนน - มีรายงานผลการดำเนินงานที่มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างแผนและผล น้อยกว่า ๓ มาตรการ = ๓๐ คะแนน - มีรายงานผลการดำเนินงานที่มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างแผนและผล อย่างน้อย ๓ มาตรการ = ๒๐ คะแนน - มี ๓) รายงานผลการดำเนินงานที่มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างแผนและผล อย่างน้อย ๓ มาตรการ และ ๒) มีการจัดทำอินโฟกราฟิกส์ = ๓๐ คะแนน

ตัวชี้วัดที่ ๒ ผลการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต (๕๐ คะแนน)
<p>ตัวชี้วัดย่อยที่ ๒.๒ การรายงานผลและการเปิดเผย (๑๐ คะแนน)</p> <p>รายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ต้องมีการเสนอรายงานต่อผู้บริหารของหน่วยงาน มีการนำเสนอต่อการประชุมระดับบริหารของหน่วยงานเพื่อรับทราบ และนำเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน</p> <p>การให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการเสนอรายงานต่อผู้บริหารของหน่วยงาน = ๐ คะแนน - มีการเสนอรายงานต่อผู้บริหารของหน่วยงาน และนำเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน = ๕ คะแนน - ดำเนินการในทุกด้านต่อไปนี้ได้อย่างครบถ้วน ๑) มีการเสนอรายงานต่อผู้บริหารของหน่วยงาน ๒) นำเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน และ ๓) มีการนำเสนอต่อการประชุมระดับบริหารของหน่วยงานเพื่อรับทราบ = ๑๐ คะแนน

ส่วนที่ 4

กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

4.1 กลไกในการขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

ส่วนที่ 1: กลไกและแนวทางการขับเคลื่อน (Driving Mechanisms)

กลไกการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพต้องบูรณาการเข้ากับกระบวนการทำงานปกติ โดยเฉพาะในขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการและการบริหารงบประมาณรายจ่าย

1. การกำหนดนโยบายและส่งมอบจากระดับบริหาร (Tone at the Top)

- ผู้บริหารประกาศนโยบายที่ชัดเจน เช่น นโยบายไม่รับของขวัญ (No Gift Policy) และนโยบายการป้องกันการทุจริต
- ถ่ายทอดนโยบายลงสู่ระดับส่วนราชการ/กอง/วิทยาเขต เพื่อให้คณะทำงานที่รับผิดชอบด้านยุทธศาสตร์และบุคคลนำไปกำหนดเป็นตัวชี้วัด (KPIs) ของหน่วยงาน

2. การบูรณาการเข้ากับกระบวนการจัดทำแผนและงบประมาณ

- กำหนดให้ "การบริหารความเสี่ยงการทุจริต" เป็นหนึ่งในหัวข้อบังคับในการจัดทำโครงการที่ของบประมาณประจำปี พ.ศ. 2569
- โครงการที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย หรือโครงการที่ตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จะต้องมีกระบวนการระบุจุดเสี่ยงและมาตรการป้องกันไว้ในแบบเสนอโครงการล่วงหน้า

3. การสร้างกลไกการตรวจสอบข้ามสายงาน (Cross-checking Mechanism)

- แยกอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจนระหว่างผู้จัดทำแผน ผู้ขออนุมัติเบิกจ่ายงบประมาณ และผู้ตรวจสอบการใช้งบประมาณ เพื่อลด "โอกาส" (Opportunity) ตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต

4. การสื่อสารและสร้างความตระหนักรู้

- เผยแพร่คู่มือ แนวทางปฏิบัติ และจัดอบรมให้บุคลากรเข้าใจถึงรูปแบบการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในงานของตนเอง (เช่น การเบิกจ่ายพัสดุ การใช้รถส่วนกลาง การเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง)

4.2 แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

แนวทางการดำเนินการ

สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงการทุจริตใน 3 ด้าน

- 1) ด้านการพิจารณาอนุมัติอนุญาตของทางราชการ
- 2) ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- 3) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

โดยหน่วยงานจะต้องทำการคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการมาทำการประเมินความเสี่ยง การทุจริตส่ง สำนักงาน ป.ป.ท. เพียง 1 กระบวนการ หรือโครงการเท่านั้น ทั้งนี้ หน่วยงานสามารถเปลี่ยนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นด้านอื่นได้ หากหน่วยงานพิจารณาแล้วเห็นว่าอาจจะมีความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตมากกว่าด้านที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด

หน่วยงานที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตด้านที่ 3 การใช้จ่ายงบประมาณ ให้ประเมินความเสี่ยงการทุจริตโครงการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณปี พ.ศ. 2569 ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน 1 โครงการ หรือประเมินความเสี่ยงการทุจริตของโครงการที่มีงบประมาณรองลงมาก็ได้ หากเห็นว่าโครงการดังกล่าว มีความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตมากกว่าโครงการที่มีวงเงินงบประมาณสูงสุด ทั้งนี้ ไม่สามารถใช้โครงการ ที่หน่วยงาน “ได้รับการจัดสรรงบประมาณ รายการในงบลงทุน วงเงินตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไปที่มีการจัดซื้อ จัดจ้าง” มาทำการประเมินความเสี่ยงด้านที่ 3 การใช้จ่ายงบประมาณได้

หน่วยงานต้องกำหนดมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงในทุกระดับของความเสี่ยง และ มาตรการที่กำหนดมาจะต้องเป็นมาตรการที่ดำเนินการได้ภายในปีงบประมาณนั้นๆ

4.3 วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มีขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต
- 2) การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
- 3) การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- 4) การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต
- 5) การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานจะต้องค้นหากระบวนการซึ่งเป็นภารกิจหลักของหน่วยงานที่มีความเสี่ยง การทุจริต การค้นหาความเสี่ยงการทุจริตอาจค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมุติฐาน หรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้า ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information) โดยไม่คำนึงว่าหน่วยงานมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตนั้น อยู่แล้วหรือไม่ โดยการมองความเสี่ยงการทุจริตด้วยข้อมูลที่เลวร้ายที่สุด (Worst Case) หลักการที่สำคัญ ต้องไม่เอาปัญหาหรือข้อจำกัดจากการบริหารงานในปัจจุบัน เช่น ทรัพยากร คน พาหนะ ระบบเทคโนโลยี ไม่มีหรือไม่พอบุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีจิตสำนึก ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่การดำเนินงานอาจไม่บรรลุเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนหลังจากที่หน่วยงานตกลงร่วมกันว่าจะนำกระบวนการใดมาจัดทำแผน บริหารความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน หลังจากนั้นให้หน่วยงานนำกระบวนการนั้นมาระบุรายละเอียด ขั้นตอนการดำเนินงานในกระบวนการนั้น และทำการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอน โดยการ ระบุ

ประเด็นความเสี่ยงการทุจริตให้อธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ให้ละเอียดและชัดเจนมากที่สุดว่า ใคร ทำอะไร อย่างไร เพื่ออะไร โดยเฉพาะรายละเอียดในส่วนที่เจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีพฤติกรรมทุจริตอย่างไร โดยผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบกระบวนการหรือโครงการ (Risk Owners) และ ตัวแทนของหน่วยงานอาจมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกด้วยก็ได้ เนื่องจากการประเมิน ความเสี่ยงการทุจริต Risk Owners ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับหรือบิดเบือนในความบกพร่องของตนเอง ผู้ประเมิน ความเสี่ยงการทุจริตจึงไม่ใช่ Risk Owners เท่านั้น

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานต้องกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของ กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก 2 ปัจจัย คือด้านโอกาส (Likelihood) และด้านผลกระทบ (Impact) และการให้คะแนนทั้ง 2 ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความ เสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

ตัวอย่างในการกำหนดเกณฑ์ โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) ทั้งนี้ หน่วยงานต้องเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามความ เหมาะสมของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ตัวอย่าง เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood) (จำนวนครั้ง)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๕ ครั้งต่อปี
๔	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๔ ครั้งต่อปี
๓	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี
๒	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี
๑	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้งต่อปี

ตัวอย่าง เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood) (ร้อยละ)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูงมาก (ร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป)
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูง (ร้อยละ ๑๐)
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นบางครั้ง (ร้อยละ ๕)
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นน้อยมาก (ร้อยละ ๓)
๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (น้อยกว่าร้อยละ ๑)

ตัวอย่าง เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) (ด้านการเงิน)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๔	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๓	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๒	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๑	ความเสียหาย..... บาท หรือน้อยกว่า

ตัวอย่าง เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) (ด้านอื่นๆ)

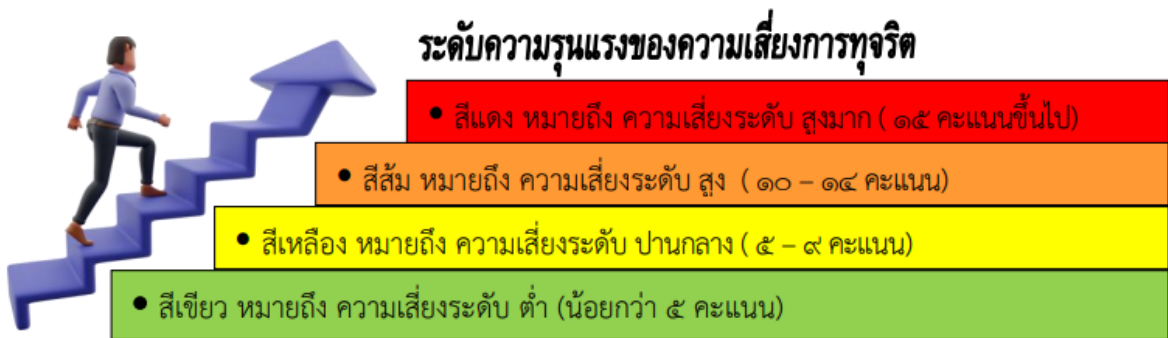
ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	- เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ถูกลงโทษข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม - เกิดการฟ้องร้องต่อศาล หรือหน่วยงานกำกับดูแล องค์กรตรวจสอบทำการตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น
๔	- ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ มีการร้องเรียนต่อสื่อมวลชนและมีการออกข่าว
๓	- หน่วยตรวจสอบภายใน/ภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง - มีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
๒	- มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๑	- ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน /เริ่มมีความกังวลและสอบถามข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

หลังจากหน่วยงานระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการแล้ว หลังจากนั้นหน่วยงานต้องให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน โดยการให้คะแนน ความเสี่ยงการทุจริตโดยพิจารณาจากขั้นตอนการดำเนินงานพิจารณา จาก 2 ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และ ผลกระทบ (Impact) จะได้ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) ว่าอยู่ในระดับ สูง มาก สูง ปานกลาง หรือต่ำ ตามเกณฑ์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ โดยตารางการระบุประเด็นความเสี่ยง การทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕ x ๑ = ๕)	สูง (๕ x ๒ = ๑๐)	สูงมาก (๕ x ๓ = ๑๕)	สูงมาก (๕ x ๔ = ๒๐)	สูงมาก (๕ x ๕ = ๒๕)
๔	ต่ำ (๔ x ๑ = ๔)	ปานกลาง (๔ x ๒ = ๘)	สูง (๔ x ๓ = ๑๒)	สูงมาก (๔ x ๔ = ๑๖)	สูงมาก (๔ x ๕ = ๒๐)
๓	ต่ำ (๓ x ๑ = ๓)	ปานกลาง (๓ x ๒ = ๖)	ปานกลาง (๓ x ๓ = ๙)	สูง (๓ x ๔ = ๑๒)	สูงมาก (๓ x ๕ = ๑๕)
๒	ต่ำ (๒ x ๑ = ๒)	ต่ำ (๒ x ๒ = ๔)	ปานกลาง (๒ x ๓ = ๖)	ปานกลาง (๒ x ๔ = ๘)	สูง (๒ x ๕ = ๑๐)
๑	ต่ำ (๑ x ๑ = ๑)	ต่ำ (๑ x ๒ = ๒)	ต่ำ (๑ x ๓ = ๓)	ต่ำ (๑ x ๔ = ๔)	ปานกลาง (๑ x ๕ = ๕)

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุม หรือลดโอกาสความเสี่ยง การทุจริต โดยความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง การทุจริตเป็นลำดับแรก ส่วนลำดับความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีส้ม สีเหลือง จะถูกเลือก ในลำดับต่อมา มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอาจมีหลากหลายวิธีการ หน่วยงานควรทำการคัดเลือก วิธีที่ดีที่สุด และประเมินความ คุ่มค่าและเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมินมาประกอบด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานจะต้องนำเสนอมาตรการในการป้องกันหรือควบคุมความเสี่ยง ได้แก่ แนวทางหรือวิธีการที่จะลดโอกาสความเสี่ยงในการกิจการให้บริการต่าง ๆ หลังจากได้มาตรการเรียบร้อยแล้ว จึงนำมาจัดทำสรุปเป็นแผนโดยจะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารสูงสุดขององค์กรและจะต้องมีการนำเข้าสู่ การประชุมระดับบริหารขององค์กร เพื่อสื่อสารให้บุคลากรในองค์กรได้รับรู้ รับทราบ หลังจากมีแผนเรียบร้อยแล้ว หลังจากที่หน่วยงานมีแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตแล้ว จะต้องมีการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ภายในองค์กร และจะต้องมีการรายงานมาตรการหรือความคืบหน้าในการดำเนินการ อยู่ในขั้นตอนใด ซึ่งผลการดำเนินการจะต้องมีการรายงานต่อผู้บริหารสูงสุด และจะต้องนำเข้าสู่การนำเสนอ ในที่ประชุมของหน่วยงาน พร้อมทั้งทำการเปิดเผยในเว็บไซต์ของหน่วยงานด้วย

การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตให้นำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการ ทุจริตของ กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) โดยมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตควร

เชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้ และต้องมีการติดตามเพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้เพื่อเป็นการยืนยันผลว่ามาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรืออาจต้องเพิ่มเติมหรือปรับแผนบริหารจัดการความเสี่ยง การทุจริตใหม่ตามวงจร PDCA

ระดับ	คำอธิบาย
	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิผล การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

4.4 แนวตัวอย่างการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Control)

(1) การควบคุมการปฏิบัติงาน (Operational Control)

Operational Control การระบุวามตรการควบคุม ขั้นตอนตรวจสอบการทำงาน หรือข้อปฏิบัติอะไรที่ช่วยลดหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต เช่น

- จัดให้มี Documentation ในการปฏิบัติงาน เช่น การบันทึกภาพ เสียง ฯลฯ
- การใช้เอกสาร การรับรองตนเองเพื่อควบคุมในขั้นตอนที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ หรือตรวจสอบได้ยาก หรือไม่สามารถพิสูจน์ได้
- การแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบการตรวจสอบ ตรวจสอบ
- การกระทบข้อมูล อย่างน้อย 2 แหล่งข้อมูลให้ตรงกัน
- การตรวจนับทางกายภาพจริง (ไม่ตรวจเพียงเอกสารอย่างเดียว)
- การใช้ระบบเทคโนโลยีมาสนับสนุนการให้บริการ เพื่อลดการเผชิญหน้า
- เปลี่ยน/ปรับ Process
- ลดขั้นตอน ลดคูปินิจ

(2) สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) เช่น

(2.1) การเปิดเผยข้อมูล ข้อมูลเปิดภาครัฐ หมายถึง ข้อมูลของรัฐบาลที่ถูกเปิดเผยผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อให้ทุกคน สามารถเข้าถึงนำไปใช้ต่อหรือแจกจ่ายได้โดยปราศจากข้อจำกัดใดๆ (องค์การสหประชาชาติ, 2016) รัฐบาลเปิด คือ วัฒนธรรมการกำกับดูแลที่ส่งเสริมหลักการของความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วม ร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอันที่จะสนับสนุนประชาธิปไตยโดยรวม (OECD, 2017)

ลักษณะของข้อมูลที่เปิดเผย (Open Data)

- 1) ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ (Complete)
- 2) เป็นข้อมูลพื้นฐานไม่ถูกปรุงแต่ง (Primary)
- 3) อยู่ในเวลาที่เหมาะสมเพื่อรักษาคุณภาพของข้อมูล (Timely)

- 4) สะดวกในการเข้าถึง (Accessible)
- 5) สามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สามารถประมวลผลได้ (Machine Process able)
- 6) ต้องเปิดเผยโดยไม่เลือกปฏิบัติ(Non-discriminatory)
- 7) ต้องไม่มีลิขสิทธิ์(Non-proprietary)
- 8) ทุกคนมีสิทธิใช้ข้อมูลได้(License-free)

การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของความโปร่งใส ในการดำเนินงานของภาครัฐ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแล้ว ข้อมูลเหล่านี้ประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ บริการ หรือสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ซึ่งเป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งยังช่วยลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มมูลค่าให้กับหน่วยงานราชการ ตลอดจนเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจ ของภาครัฐ ลดโอกาสการเกิดทุจริตที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติราชการสามารถบรรลุ เป้าประสงค์เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศและพัฒนาสู่ความยั่งยืนได้อย่างสมบูรณ์

(2.2) การจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อเป็นมาตรการควบคุมความเสี่ยงการเรียกรับ หรือยอมจะรับ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ อันใดไม่ว่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ไม่รับสินบน สินน้ำใจ และไม่เรียกร้อง ผลประโยชน์รวมถึงการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับ ผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน จากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของกระบวนการที่ทำการ ประเมินความเสี่ยงการทุจริต โดยต้อง เป็นมาตรการที่เป็นผลมาจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเฉพาะ กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ความเสี่ยงการทุจริต แนวปฏิบัติต้องสอดคล้องกับลักษณะงานของ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (ต้องไม่เป็นนโยบาย มาตรการ คู่มือ หรือแนวทางที่ประกาศในภาพรวมของหน่วยงานที่ ไม่มีการระบุเฉพาะเจาะจงสำหรับ เจ้าหน้าที่ประเภทที่มีความเสี่ยงสูงชัดเจน) การจะรับของขวัญและหรือ ผลประโยชน์ใดๆ จากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องสามารถ ตอบคำถามนี้ได้ก่อน - ใครให้ ถ้าไม่ใช่เรามีตำแหน่ง หน้าที่นี้เค้าจะให้เราหรือไม่ - ให้อะไร ของขวัญ สินน้ำใจ หรือการเลี้ยงรับรองหรูหรา หรือแพงเกินไปหรือไม่ - ให้เมื่อใด ช่วงเวลาหรือความบ่อยครั้งในการให้หรือเลี้ยงรับรอง เช่น ใกล้การขออนุมัติอนุญาต ต่อใบอนุญาต ประมูลโครงการของรัฐ - ทำไม่ต้องรับ รับแล้วจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงดุลยพินิจ หรือเอื้อประโยชน์ ภายหลังหรือไม่ผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น

สินบน (Bribery) : ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันใด ที่เสนอว่าจะให้ สัญญาว่าจะให้ มอบให้ การ ยอมรับ การให้ หรือการร้องขอสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันส่งผลต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในลักษณะจงใจให้ กระทำ การหรือไม่กระทำหน้าที่ความรับผิดชอบ

ค่าอำนวยความสะดวก : คือค่าใช้จ่ายจำนวนเล็กน้อยที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการให้เพียงเพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะดำเนินการตามขั้นตอน กระบวนการหรือเป็นการกระตุ้นให้ ดำเนินการอย่างรวดเร็วขึ้น โดยกระบวนการนั้นไม่ต้องใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นการกระทำอันชอบด้วย หน้าที่ ของเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้น

ค่ารับรอง และของขวัญ ค่ารับรองและของขวัญ : เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของ ผู้รับบริการรัฐ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี หรือเป็นการแสดงออกซึ่งสินน้ำใจ วัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งอาจ รวมถึง ค่าที่พัก ค่าโดยสาร การศึกษาดูงาน ค่าอาหารและเครื่องดื่ม บัตรกำนัล ฯลฯ

สินน้ำใจ : คือความเอื้อเฟื้อเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการมีน้ำใจ ความมีมิตรไมตรีการดูแลกัน และกัน เป็นต้น โดยอาจหวังการเอาประโยชน์จากการใช้อำนาจรัฐของผู้รับในอนาคต

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เป็นค่าสิ่งของใด ๆ ที่มีค่าทางการเงินรวมถึงสิ่งใช้แทนเงินสดและสิ่งที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นสินค้าหรือบริการได้ : การรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โศ ม และ ญ ฎ ห จะมีความแตกต่างกัน โดยธรรมชาติ: หมายถึง การรับทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดอันอาจ คำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลที่ให้เป็นโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ ซึ่งแตกต่างจาก

ประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ มี 3 ประเภท ได้แก่

1. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง (actual) คือ มีความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนและสาธารณะเกิดขึ้น

2. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น (perceived & apparent) เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่ คนเห็นว่ามีแต่จริงๆ อาจไม่มีก็ได้จัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้อย่างขาดประสิทธิภาพ ก็อาจนำมาซึ่ง ผลเสียไม่น้อยกว่าการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ข้อนี้แสดงว่าเจ้าหน้าที่ไม่เพียงแต่จะต้องประพฤติ ตนอย่างมีจริยธรรมเท่านั้นแต่ต้องทำให้คนอื่น ๆ รับรู้ และเห็นด้วยว่าไม่ได้รับประโยชน์เช่นนั้นจริง

3. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ (potential) ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบัน อาจจะทับซ้อนกับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

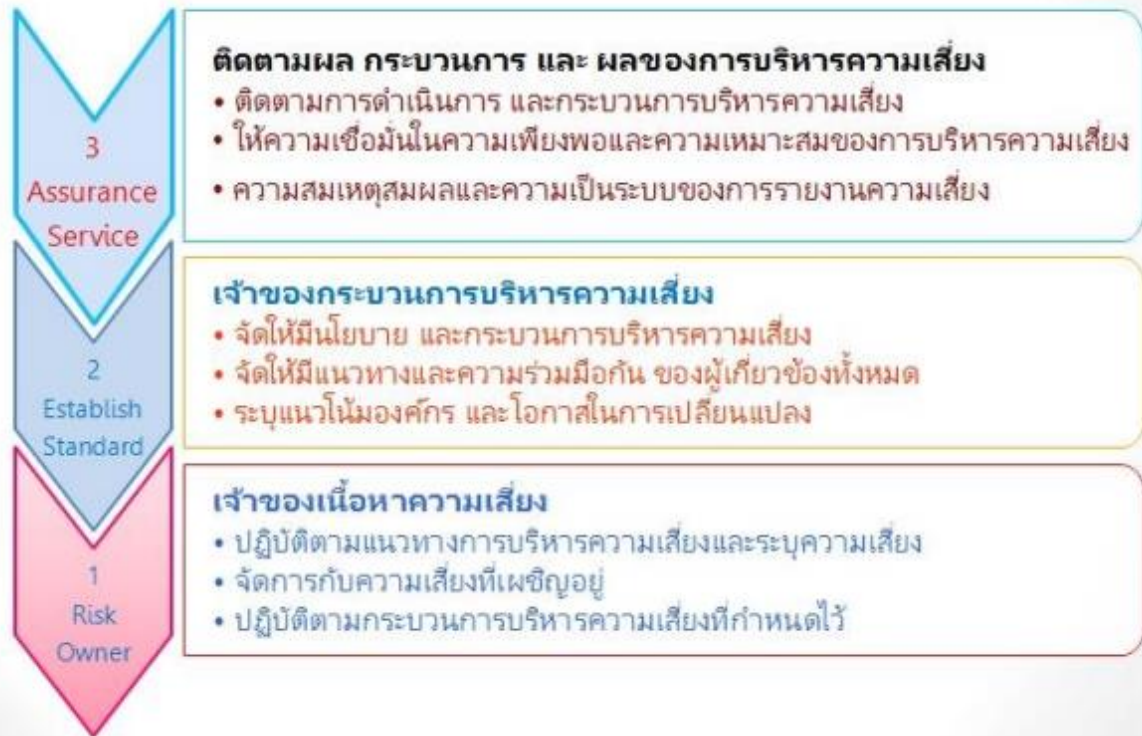
สำหรับลักษณะการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กำหนดในปัจจุบัน มี 9 ลักษณะ ดังนี้

1. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ
2. การทำธุรกิจกับตนเองหรือเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานที่ตนสังกัด
3. การทำงานหลังจากพ้นตำแหน่งเจ้าหน้าที่หรือเกษียณอายุราชการ
4. การทำงานอาชีพพิเศษที่ตรงกับหน้าที่ของรัฐ
5. การใช้ข้อมูลภายในของทางราชการเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง
6. การใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
7. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อผลทางการเมือง
8. การใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง
9. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของ รัฐอื่นลักษณะพฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

(3) การควบคุม การตรวจสอบ (Monitoring Control)

การออกแบบระบบตรวจเฝ้าระวัง (MONITORING SYSTEM) วงรอบการติดตามผลและ/หรือ รอบการสุ่มตรวจสอบ ตรวจอะไร ใครเป็นผู้ตรวจ เป็นระยะตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ/การตรวจแบบไม่แจ้งล่วงหน้า (Surprise check) หรือการวางระบบในการตรวจสอบถ่วงดุล (Check and Balance) การแบ่งแยกหน้าที่เพื่อลดช่องทางการเกิดการทุจริต ตามหลัก 3-Lines of Defense ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability System) เป็นต้น

Three lines of Defense Model

ส่วนที่ 5

การคัดเลือกกระบวนการ/โครงการ การรายงาน และแบบรายงาน

ลำดับที่	หน่วยงาน	ประเภทหน่วยงาน	ด้านที่ประเมิน
1.	สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและ นวัตกรรม	หน่วยงานระดับกรม/ เทียบเท่า	3.การใช้จ่าย งบประมาณ/ โครงการ จัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงิน สูงสุด

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกระบวนการ/โครงการ เพื่อนำมาบริหารความเสี่ยง

มหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการเพื่อนำมาจัดทำแผนและรายงานผลการบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา (Risk Assessment Criteria) ดังนี้:

1. เป็นกระบวนการที่ใช้งบประมาณสูง: เช่น โครงการก่อสร้าง โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์การศึกษา หรือ การจ้างเหมาบริการ ซึ่งเป็นจุดที่มีความเสี่ยงต่อการรั่วไหลของงบประมาณ
2. เป็นกระบวนการที่มีสถิติหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตสูง: โดยเฉพาะกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างใน 3 ระยะสำคัญ ได้แก่ ขั้นตอนการจัดทำ TOR (ความเสี่ยงการล็อกสเปก), ขั้นตอนการคัดเลือก (ความเสี่ยงการฮั้วประมูล) และขั้นตอนตรวจรับงาน (ความเสี่ยงการตรวจรับงานไม่ได้มาตรฐาน)
3. เป็นกระบวนการที่มีความเสี่ยงด้านการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest): สภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่ (จังหวัดน่านและใกล้เคียง) อาจทำให้เกิดความสัมพันธ์ฉันทนเครือญาติหรือคนรู้จักระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้รับจ้าง จึงต้องมีการคัดเลือกกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติอนุญาต หรือการใช้อำนาจหน้าที่มาจัดทำมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวด

หลักการและวิธีการรายงานผลการดำเนินการ

เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนบริหารความเสี่ยงเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน ได้กำหนดกลไกการรายงานผล ดังนี้:

- ความถี่ในการรายงาน: กำหนดให้ผู้รับผิดชอบกระบวนการ/โครงการ รายงานผลการดำเนินการตามมาตรการควบคุมความเสี่ยง รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2567 - มีนาคม 2568) และ รอบ 12 เดือน (เมษายน - กันยายน 2568)
- ช่องทางการรายงาน: นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยฯ เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
- การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ: รายงานผลการดำเนินการที่ผ่านความเห็นชอบแล้ว จะถูกนำไปเผยแพร่บนเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย (OIT) เพื่อแสดงความโปร่งใสและเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมิน ITA

ปัจจัยความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง	แหล่งที่มาความเสี่ยง		ระดับความเสี่ยง				วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยง (โครงการ/กิจกรรม/ ขั้นตอนที่ใช้ขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง)
	ภายใน	ภายนอก	ระดับ โอกาส	ระดับ ผลกระทบ	ค่า คะแนน ความ เสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง	
ประเด็นที่ 1 : การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นเกี่ยวกับสินบน ด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558*							
จากการพิจารณาภารกิจของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน พบว่า ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากมหาวิทยาลัยไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558*							
ประเด็นที่ 2 : การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นเกี่ยวกับสินบน ด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ							
1. บุคลากรรับผลประโยชน์เพื่อเอื้อให้เกิดการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะให้กับผู้ประกอบการที่มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. บุคลากรขาดความชำนาญหรือประสบการณ์ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง 3. บุคลากรขาดจิตสำนึกในด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเองและ 4. การจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามแผนงาน 5. กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างมีช่องทางที่เอื้อให้ผู้มีหน้าที่หรือผู้มีอำนาจสามารถเลือกผู้ประกอบการโดยไม่ผ่านวิธีการแข่งขัน 6. การให้หรือรับผลประโยชน์ เช่น เงินสด ของขวัญ หรือผลประโยชน์อื่น ๆ เพื่อแลกกับการพิจารณาเป็นพิเศษ 7. การสมรู้ร่วมคิดระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้เสนอราคาเพื่อให้ได้เปรียบในการจัดซื้อจัดจ้าง 8. การใช้อำนาจหน้าที่ในการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสนอราคา บางราย	/	/	1	1	1	ต่ำ	1. อบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับระเบียบพัสดุ 2. กำกับดูแลให้บุคลากรปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดซื้อจัดจ้าง 3. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน/แนวปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง 4. กำหนดนโยบายและมาตรการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเคร่งครัด 5. ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่โปร่งใสและปลูกฝังจริยธรรมให้แก่บุคลากร 6. ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) และระบบ ERP เพื่อลดการแทรกแซงและเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง 7. กำหนดมาตรการตรวจสอบภายในอย่างเข้มงวดเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

ปัจจัยความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง	แหล่งที่มาความเสี่ยง		ระดับความเสี่ยง				วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยง (โครงการ/กิจกรรม/ ขั้นตอนที่ใช้ขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง)
	ภายใน	ภายนอก	ระดับโอกาส	ระดับผลกระทบ	ค่าคะแนนความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	
9. การละเว้นหรือบิดเบือนข้อมูลในการพิจารณาผลการจัดซื้อจัดจ้าง 10. เจ้าหน้าที่รับของขวัญมูลค่าสูงจากผู้ขายเพื่อแลกกับการได้รับสัญญาจัดซื้อ 11. ผู้ขายตกลงให้ผลประโยชน์ส่วนตัวแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับราคากลางก่อนการประกวดราคา 12. เจ้าหน้าที่กำหนดคุณสมบัติของสินค้าให้ตรงกับผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ							8. เปิดช่องทางรับเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต
ประเด็นที่ 3 : การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นเกี่ยวข้องกับสินบน ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง							
1. ขั้นการจัดทำ TOR (ล็อกสเปก): คณะกรรมการจัดทำขอบเขตงานหรือคุณลักษณะเฉพาะ (TOR) กำหนดรายละเอียดที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพื่อแลกกับผลประโยชน์หรือสินบน 2. ขั้นการเสนอราคาและการคัดเลือก: เจ้าหน้าที่พัสดุหรือผู้มีอำนาจ เปิดเผยข้อมูลราคากลางหรือข้อมูลคู่แข่งให้ผู้เสนอราคารายใดรายหนึ่งทราบล่วงหน้า (ฮั้วประมูล)	/	/	3	5	15	สูงมาก	1) การบริหารความเสี่ยง: ขั้นการจัดทำ TOR (ป้องกันการล็อกสเปก) ☐ เป้าหมาย: เพื่อให้ข้อกำหนดทางเทคนิคมีความเป็นกลาง โปร่งใส และเปิดโอกาสให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ☐ มาตรการ/ขั้นตอนปฏิบัติ: กำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการที่หลากหลาย: ห้ามใช้บุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดิมๆ ในการร่าง TOR ควรแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญจาก

ปัจจัยความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง	แหล่งที่มาความเสี่ยง		ระดับความเสี่ยง				วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยง (โครงการ/กิจกรรม/ ขั้นตอนที่ใช้ขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง)
	ภายใน	ภายนอก	ระดับ โอกาส	ระดับ ผลกระทบ	ค่า คะแนน ความ เสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง	
<p>3. ขั้นการตรวจรับพัสดุ/งานจ้าง: คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ยอมตรวจรับงานที่ไม่ได้มาตรฐาน งานล่าช้า หรืออุปกรณ์ไม่ตรงตามสเปกที่ระบุไว้ในสัญญา เนื่องจากได้รับสินบนหรือของกำนัลจากผู้รับจ้าง</p> <p>4. การขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest): ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่พัสดุ หรือคณะกรรมการฯ มีความสัมพันธ์ฉ้อฉลหรือผลประโยชน์ทับซ้อนกับบริษัทผู้รับจ้างในพื้นที่จังหวัด น่านหรือใกล้เคียง</p>							<p>ภายนอก หรือผู้ใช้งานจริง (End User) ร่วมเป็นกรรมการด้วยทุกครั้ง</p> <p>☐ ขั้นตอนการประชาพิจารณ์ (Public Hearing): นำร่าง TOR ขึ้นประกาศบนเว็บไซต์ของหน่วยงานและระบบ e-GP เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการทั่วไปได้วิจารณ์และเสนอแนะ หากมีการท้วงติงเรื่องการลือกล่อกสเปก ต้องนำกลับมาทบทวนและบันทึกเหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>☐ การลงนามรับรองความโปร่งใส: คณะกรรมการจัดทำ TOR ทุกคนต้องลงนามใน "แบบแสดง ความบริสุทธิ์ใจ" ว่าไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ประกอบการก่อนเริ่มร่างข้อกำหนด</p> <p>2) การบริหารความเสี่ยง: ขั้นการเสนอราคาและการคัดเลือก (ป้องกันการฮั้วประมูล/เปิดเผยข้อมูล)</p> <p>1. เป้าหมาย: เพื่อรักษาความลับทางราชการและป้องกันการสมยอมกันในการเสนอราคา</p> <p>2. มาตรการ/ขั้นตอนปฏิบัติ:</p> <p>☐ จำกัดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล (Access Control): กำหนดสิทธิ์ผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลราคากลาง</p>

ปัจจัยความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง	แหล่งที่มาความเสี่ยง		ระดับความเสี่ยง				วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยง (โครงการ/กิจกรรม/ ขั้นตอนที่ใช้ขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง)
	ภายใน	ภายนอก	ระดับ โอกาส	ระดับ ผลกระทบ	ค่า คะแนน ความ เสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง	
							<p>และรายชื่อผู้ซื้อเอกสารประกวดราคาให้มีจำนวนน้อยที่สุด และต้องมีการบันทึกประวัติการเข้าถึงข้อมูล (Log file) ทุกครั้ง</p> <p>☐ การใช้ระบบ e-Bidding อย่างเคร่งครัด: ผลักดันให้โครงการจัดซื้อจัดจ้างเข้าสู่ระบบ e-Bidding ของกรมบัญชีกลางทั้งหมด เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้เสนอราคา</p> <p>☐ กิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูลความผิดปกติ (Red Flag Analysis): ให้นำหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Internal Audit) สุ่มตรวจประวัติการเสนอราคา หากพบว่ามีกลุ่มบริษัทเดิมๆ สลับกันชนะ หรือเสนอราคาต่างกันเพียงเล็กน้อยอย่างผิดปกติ ให้ระงับและรายงานผู้บริหารทันที</p> <p>3) การบริหารความเสี่ยง: ขั้นการตรวจรับพัสดุ/งานจ้าง (ป้องกันการตรวจรับงานไม่ได้มาตรฐาน)</p> <p>1. เป้าหมาย: เพื่อให้ได้งานหรือพัสดุที่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในสัญญาอย่างแท้จริง</p> <p>2. มาตรการ/ขั้นตอนปฏิบัติ:</p> <p>☐ โครงการ "ตรวจรับแบบมีส่วนร่วม" (CoST/Participatory Inspection): แต่งตั้ง</p>

ปัจจัยความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง	แหล่งที่มาความเสี่ยง		ระดับความเสี่ยง				วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยง (โครงการ/กิจกรรม/ ขั้นตอนที่ใช้ขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง)
	ภายใน	ภายนอก	ระดับ โอกาส	ระดับ ผลกระทบ	ค่า คะแนน ความ เสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง	
							<p>ผู้แทนจากภาคประชาชนในพื้นที่ หรือ ผู้เชี่ยวชาญอิสระจากสถาบันการศึกษา (เช่น วิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่) เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์หรือคณะกรรมการตรวจรับ</p> <p>☐ การใช้เทคโนโลยีเป็นหลักฐาน (Digital Evidence): กำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับจ้างและคณะกรรมการต้องถ่ายภาพ/วิดีโอบันทึกความคืบหน้าของงาน (พร้อมระบุพิกัด GPS และเวลา) ในทุกงวดงาน เพื่อใช้เป็นหลักฐานแนบการเบิกจ่าย ป้องกันการอ้างลอยๆ</p> <p>☐ ระบบประเมินผลและขึ้นบัญชีดำ (Vendor Rating & Blacklisting): จัดทำระบบประเมินผู้รับจ้าง หากพบว่าทิ้งงาน ส่งงานล่าช้า หรือใช้วัสดุผิดสเปก ให้ตัดคะแนนและขึ้นบัญชีแบล็คลิสต์ไม่ให้รับงานของหน่วยงานในรอบปีถัดไป</p>

ปัจจัยความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง	แหล่งที่มาความเสี่ยง		ระดับความเสี่ยง				วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยง (โครงการ/กิจกรรม/ ขั้นตอนที่ใช้ขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง)
	ภายใน	ภายนอก	ระดับ โอกาส	ระดับ ผลกระทบ	ค่า คะแนน ความ เสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง	
							<p>4) การบริหารความเสี่ยง: การขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest)</p> <p>1. เป้าหมาย: เพื่อป้องกันระบบอุปถัมภ์และผลประโยชน์ทับซ้อนในพื้นที่ (เช่น จังหวัดน่านหรือจังหวัดใกล้เคียง)</p> <p>2. มาตรการ/ขั้นตอนปฏิบัติ:</p> <p>☐ การประกาศนโยบายและการสืบค้นความสัมพันธ์:</p> <p>- ให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่พัสดุทุกคน ทำการ "เปิดเผยข้อมูลความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (COI Declaration)" เป็นประจำทุกปี</p> <p>- ก่อนเซ็นสัญญา ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายชื่อผู้ถือหุ้น/กรรมการบริษัทของผู้ชนะการเสนอราคา เทียบกับนามสกุลหรือข้อมูลความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน</p> <p>☐ มาตรการขอลอนตัว (Recusal Policy): หากพบว่าเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์ฉันเครือญาติ หรือเคยมีผลประโยชน์ร่วมกับผู้รับจ้างรายนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งผู้บังคับบัญชาและ "ถอน</p>

ปัจจัยความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง	แหล่งที่มาความเสี่ยง		ระดับความเสี่ยง				วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยง (โครงการ/กิจกรรม/ ขั้นตอนที่ใช้ขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง)
	ภายใน	ภายนอก	ระดับ โอกาส	ระดับ ผลกระทบ	ค่า คะแนน ความ เสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง	
							<p>ตัว" ออกจากกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการนั้นทันที</p> <p>☐ นโยบายการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนหน้าที่ (Job Rotation): กำหนดให้มีการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่พัสดุ หรือคณะกรรมการตรวจรับ ไม่ให้รับผิดชอบงานประเภทเดิมหรือพื้นที่เดิมติดต่อกันนานเกิน 2-3 ปี เพื่อลดการสร้างความคุ้นเคยและระบบอุปถัมภ์กับผู้รับจ้างในพื้นที่</p>
ประเด็นที่ 4 : การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นเกี่ยวข้องกับสินบน ด้านการบริหารงานบุคคล (การขอกำหนดตำแหน่งสูงขึ้น/การสรรหาบุคลากร)							
<p>1. บุคลากรขาดความตระหนักต่อบทบาทความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ขาดจริยธรรมในการทำงาน</p> <p>2. บุคลากรมีความจำยอมที่ต้องรับสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อรักษามิตรภาพหรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล</p> <p>3. ในองค์กรมีระบบอุปถัมภ์ทำให้การให้สินบนถูกมองว่าเป็นการแสดงความขอบคุณต่อผู้มีอำนาจที่ให้การสนับสนุน</p> <p>4. การคัดลอกผลงานผู้อื่นโดยโดยไม่มีการอ้างอิงที่ถูกต้องหรือนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเองโดยเจตนา หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์</p>	/		1	1	1	ต่ำ	<p>1. งานบุคลากรจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน/แนวทางการขอตำแหน่งที่สูงขึ้น และเผยแพร่ในเว็บไซต์มหาวิทยาลัย</p> <p>2. โครงการอบรมด้านจริยธรรมและธรรมาภิบาล ประเด็น ผลกระทบของการทุจริตและแนวทางการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล</p> <p>3. งานบุคลากรประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนที่ชัดเจนในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะการสรรหา คัดเลือก เลื่อนตำแหน่ง และการให้รางวัล เผยแพร่ในเว็บไซต์มหาวิทยาลัย</p>

ปัจจัยความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง	แหล่งที่มาความเสี่ยง		ระดับความเสี่ยง				วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยง (โครงการ/กิจกรรม/ ขั้นตอนที่ใช้ขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง)
	ภายใน	ภายนอก	ระดับ โอกาส	ระดับ ผลกระทบ	ค่า คะแนน ความ เสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง	
							<p>4. กิจกรรมอบรมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับผลเสียของระบบอุปถัมภ์และการทุจริต</p> <p>5. สร้างช่องทางการสื่อสาร ให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นและแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริต โดยมีระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส</p> <p>6. มีระบบตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ (โปรแกรม Turnitin)</p> <p>7. โครงการส่งเสริมจริยธรรมและธรรมาภิบาลของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ประจำปี พ.ศ. 2568</p>

แบบฟอร์มการประเมินความเสี่ยงการทุจริต 5 ขั้นตอนตามคู่มือฯ ของสำนักงาน ป.ป.ท.

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือโครงการ / ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อหน่วยงาน.....มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ 3 การใช้จ่ายงบประมาณ/ โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ จัดซื้อ ครุภัณฑ์ชุดปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์สำหรับเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรม ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน 1 ชุด
งบประมาณ 3,850,000 บาท (สูงสุดของหน่วยงาน)

ลำดับที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต
1	การจัดทำร่างขอบเขตของงาน (TOR) และการกำหนดราคากลาง	<ul style="list-style-type: none"> การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (สเปก) ของชุดปฏิบัติการฯ ที่เจาะจงหรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง (ล็อกสเปก) การสืบราคากลางจากแหล่งที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ หรือการกำหนดราคากลางที่สูงกว่าราคาตลาดตามความเป็นจริง
2	การประกาศเชิญชวนและการรับซองเสนอราคา (วิธี e-bidding)	<ul style="list-style-type: none"> การสมยอมกันในการเสนอราคา (ฮั้วประมูล) ของกลุ่มผู้ประกอบการ การปกปิดข้อมูลข่าวสาร หรือระยะเวลาการประกาศไม่เป็นไปตามระเบียบ เพื่อลดโอกาสการแข่งขันอย่างเป็นธรรม
3	การพิจารณาผลการประกวดราคา	<ul style="list-style-type: none"> คณะกรรมการพิจารณาผลฯ ใช้ดุลยพินิจเอื้อประโยชน์ให้ผู้ยื่นข้อเสนอบางราย การละเว้นการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร หรือคุณสมบัติของผู้เสนอราคาอย่างเคร่งครัด

ลำดับที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต
4	การจัดทำสัญญาและการบริหารสัญญา	<ul style="list-style-type: none"> • การเอื้อประโยชน์ในการร่างสัญญาที่หละหลวม • การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาในภายหลังโดยไม่มีเหตุผลอันควร เพื่อลดภาระหรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้าง (เช่น การขยายระยะเวลาส่งมอบโดยไม่ปรับ)
5	การตรวจรับพัสดุและการเบิกจ่ายเงิน	<ul style="list-style-type: none"> • คณะกรรมการตรวจรับพัสดุฯ ดำเนินการตรวจรับครุภัณฑ์ที่ไม่ตรงตามคุณลักษณะเฉพาะ (TOR) หรือได้ของที่ดีน้อยกว่าที่ระบุไว้ในสัญญา • การเรียกรับผลประโยชน์หรือสินบน แลกกับการตรวจรับงานให้ผ่านและอนุมัติเบิกจ่ายเงิน

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
5	<p>มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ</p> <ul style="list-style-type: none"> • เคยมีประวัติการร้องเรียนหรือพบทุจริตในโครงการลักษณะนี้บ่อยครั้ง (มากกว่า 1 ครั้งในรอบปี) • ระเบียบเปิดช่องให้ใช้ดุลพินิจได้สูงมาก ขาดการควบคุมภายในที่ชัดเจน • เป็นโครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีความซับซ้อนสูง เช่น การจัดซื้อครุภัณฑ์การศึกษาเฉพาะทาง หรือระบบ IT ขนาดใหญ่ที่มีผู้ขายน้อยราย
4	<p>มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • เคยมีประวัติการร้องเรียนในอดีต (1 ครั้งในรอบ 1-2 ปี) • มีระบบควบคุมภายในแต่ยังมีช่องโหว่ให้หลีกเลี่ยงได้ • มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมากเกินไป
3	<p>มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ไม่เคยมีประวัติการทุจริตชัดเจน แต่อาจมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์หรือข้อสังเกตจากหน่วยตรวจสอบ • มีการใช้ดุลพินิจบ้าง แต่มีระเบียบกรอบใหญ่คุ้มครองอยู่ • กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างหรือการตรวจรับมีขั้นตอนที่ซับซ้อนปานกลาง
2	<p>มีโอกาสเกิดขึ้นน้อย</p> <ul style="list-style-type: none"> • ไม่เคยมีประวัติหรือข้อร้องเรียนเลยในรอบ 3-5 ปีที่ผ่านมา • ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Manual) มีความชัดเจน โอกาสใช้ดุลพินิจส่วนตัวมีน้อย • มีระบบตรวจสอบแบบหลายขั้นตอน (เช่น คณะกรรมการหลายฝ่าย)
1	<p>แทบไม่มีโอกาสเกิดขึ้นเลย</p> <ul style="list-style-type: none"> • ไม่เคยปรากฏประวัติความเสี่ยงในลักษณะนี้มาก่อน • เป็นกระบวนการที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด ตัดการใช้ดุลพินิจของบุคคลออกไป (Automation) • มีมาตรการควบคุมภายในที่รัดกุมสูงสุด และมีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะอย่างโปร่งใส

ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
5	<p>เกิดความเสียหายระดับวิกฤต</p> <ul style="list-style-type: none"> • สูญเสียงบประมาณจำนวนมหาศาล (เช่น โครงการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ หรือการจัดซื้อครุภัณฑ์วงเงินสูงสุดของหน่วยงาน) • โครงการหยุดชะงักโดยสิ้นเชิง ไม่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์หรือตัวชี้วัดสำคัญได้เลย • เสื่อมเสียชื่อเสียงระดับประเทศ เป็นข่าวใหญ่โต หรือผู้บริหารระดับสูงถูกชี้มูลความผิดทางอาญา
4	<p>เกิดความเสียหายในระดับสูง</p> <ul style="list-style-type: none"> • สูญเสียงบประมาณในระดับสูงที่ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของแผนงานอื่น • การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผนมาก ส่งผลให้ตัวชี้วัดหลักไม่บรรลุเป้าหมายตามกำหนดเวลา • ถูกหน่วยงานภายนอก (สตง., ป.ป.ช.) ทักท้วงอย่างรุนแรงและต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย
3	<p>เกิดความเสียหายในระดับที่สังเกตได้</p> <ul style="list-style-type: none"> • สูญเสียงบประมาณบางส่วน แต่ยังอยู่ในวิสัยที่บริหารจัดการเกลี่ยเงินงบประมาณชดเชยได้ • งานล่าช้ากว่าแผนหรือไม่ได้คุณภาพตาม TOR เต็ม 100% แต่ยังพอยอมรับหรือปรับปรุงแก้ไขได้ • มีข้อร้องเรียนภายในหน่วยงาน หรือเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในระดับท้องถิ่น/ชุมชน
2	<p>เกิดความเสียหายเพียงเล็กน้อย</p> <ul style="list-style-type: none"> • สูญเสียงบประมาณน้อยมาก หรือเป็นเพียงค่าเสียโอกาสเล็กน้อย • กระทบต่อระยะเวลาการดำเนินงานเพียงระยะสั้นๆ สามารถแก้ไขให้กลับเข้าสู่ภาวะปกติได้รวดเร็ว • มีข้อผิดพลาดทางเอกสารที่เกิดจากความหละหลวม แต่ยังไม่ถึงขั้นจใจทุจริต และไม่มีผลกระทบต่อชื่อเสียง
1	<p>แทบไม่มีผลกระทบเลย</p> <ul style="list-style-type: none"> • ไม่มีความเสียหายต่องบประมาณของรัฐ • ไม่ส่งผลกระทบต่อแผนปฏิบัติการ หรือตัวชี้วัดใดๆ ยังคงดำเนินงานได้ตามปกติ • เป็นความผิดพลาดเล็กน้อยที่สามารถจัดการได้ทันทีภายในแผนกหรือส่วนงาน

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕ x ๑ = ๕)	สูง (๕ x ๒ = ๑๐)	สูงมาก (๕ x ๓ = ๑๕)	สูงมาก (๕ x ๔ = ๒๐)	สูงมาก (๕ x ๕ = ๒๕)
๔	ต่ำ (๔ x ๑ = ๔)	ปานกลาง (๔ x ๒ = ๘)	สูง (๔ x ๓ = ๑๒)	สูงมาก (๔ x ๔ = ๑๖)	สูงมาก (๔ x ๕ = ๒๐)
๓	ต่ำ (๓ x ๑ = ๓)	ปานกลาง (๓ x ๒ = ๖)	ปานกลาง (๓ x ๓ = ๙)	สูง (๓ x ๔ = ๑๒)	สูงมาก (๓ x ๕ = ๑๕)
๒	ต่ำ (๒ x ๑ = ๒)	ต่ำ (๒ x ๒ = ๔)	ปานกลาง (๒ x ๓ = ๖)	ปานกลาง (๒ x ๔ = ๘)	สูง (๒ x ๕ = ๑๐)
๑	ต่ำ (๑ x ๑ = ๑)	ต่ำ (๑ x ๒ = ๒)	ต่ำ (๑ x ๓ = ๓)	ต่ำ (๑ x ๔ = ๔)	ปานกลาง (๑ x ๕ = ๕)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง (๕ – ๙ คะแนน)
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง (๑๐ – ๑๔ คะแนน)
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก (๑๕ คะแนน ขึ้นไป)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับ ความเสี่ยง
1	การจัดทำร่างขอบเขตของงาน (TOR) และการกำหนดราคากลาง	<ul style="list-style-type: none"> การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (สเปก) ของชุดปฏิบัติการฯ ที่เจาะจงหรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง (ล๊อคสเปก) การสืบราคากลางจากแหล่งที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ หรือการกำหนดราคากลางที่สูงกว่าราคาตลาดตามความเป็นจริง 	3	5	15	สูงมาก
2	การประกาศเชิญชวนและการรับซองเสนอราคา	<ul style="list-style-type: none"> การสมยอมกันในการเสนอราคา (ฮั้วประมูล) ของกลุ่มผู้ประกอบการ การปกปิดข้อมูลข่าวสาร หรือระยะเวลาการประกาศไม่เป็นไปตามระเบียบ 	2	4	8	สูง
3	การพิจารณาผลการประกวดราคา	<ul style="list-style-type: none"> คณะกรรมการพิจารณาผลฯ ใช้ดุลยพินิจเอื้อประโยชน์ให้ผู้ยื่นข้อเสนอบางราย การละเว้นการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหรือคุณสมบัติของผู้เสนอราคาอย่างเคร่งครัด 	2	4	8	สูง
4	การจัดทำสัญญาและการบริหารสัญญา	<ul style="list-style-type: none"> การเอื้อประโยชน์ในการร่างสัญญาที่หละหลวม 	2	3	6	ปานกลาง

ลำดับที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับ ความเสี่ยง
		<ul style="list-style-type: none"> การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาในภายหลังโดยไม่มีเหตุผลอันควร เพื่อลดภาระหรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้าง 				
5	การตรวจรับพัสดุและการเบิกจ่ายเงิน	<ul style="list-style-type: none"> คณะกรรมการตรวจรับพัสดุฯ ดำเนินการตรวจรับครุภัณฑ์ที่ไม่ตรงตามคุณลักษณะเฉพาะ (TOR) หรือได้ของที่ด้อยคุณภาพกว่าที่ระบุไว้ในสัญญา การเรียกรับผลประโยชน์หรือสินบน แลกกับการตรวจรับงานให้ผ่าน 	3	5	15	สูงมาก

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ								
จัดซื้อ ครุภัณฑ์ชุดปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์สำหรับเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรม ตำบลฝายแก้ว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน 1 ชุด								
งบประมาณ 3,850,000 บาท (สูงสุดของหน่วยงาน)								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
1	การจัดทำร่างขอบเขต ของงาน (TOR) และ กำหนดราคากลาง	<ul style="list-style-type: none"> การลือคสแปกเอื้อ ประโยชน์ การกำหนดราคากลาง สูงกว่าความเป็นจริง 	สูงมาก	เปิดเผยข้อมูลร่าง TOR สู่อ สาธารณะ และควบคุมการสืบ ราคาให้มีมาตรฐาน	<ol style="list-style-type: none"> ประกาศร่าง TOR ผ่าน เว็บไซต์ระบบ e-GP และ เว็บไซต์มหาวิทยาลัย เพื่อรับฟัง ข้อวิจารณ์ กำหนดให้คณะกรรมการฯ ต้องสืบราคาจากผู้ประกอบการ ที่มีอาชีพขายพัสดุนั้นโดยตรง ไม่น้อยกว่า 3 ราย และจัดทำ บันทึกเปรียบเทียบราคาที่ ตรวจสอบได้ 	ก่อนเริ่ม ดำเนินการ จัดซื้อ	-	คณะกรรมการ จัดทำร่าง TOR / เจ้าหน้าที่พัสดุ
2	การประกาศเชิญชวน และรับซองเสนอราคา (e-bidding)	<ul style="list-style-type: none"> การฮั้วประมูล การปกปิดข้อมูล ข่าวสาร 	สูง	ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อ จัดจ้างฯ อย่างเคร่งครัด และ รักษาความลับทางราชการ	<ol style="list-style-type: none"> หัวหน้าเจ้าหน้าที่ควบคุมการ เผยแพร่ประกาศตามระยะเวลา ที่ระเบียบกำหนดอย่างเคร่งครัด กำหนดมาตรการห้าม 	ช่วงประกาศ เชิญชวน	-	หัวหน้า เจ้าหน้าที่ / เจ้าหน้าที่พัสดุ

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ								
จัดซื้อ ครุภัณฑ์ชุดปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์สำหรับเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรม ตำบลฝายแก้ว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน 1 ชุด								
งบประมาณ 3,850,000 บาท (สูงสุดของหน่วยงาน)								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
					เจ้าหน้าที่พัสดุเปิดเผยรายชื่อผู้ ดาวนโหลดเอกสารประมูลโดย เด็ดขาด			
3	การพิจารณาผลการ ประกวดราคา	<ul style="list-style-type: none"> ใช้ดุลยพินิจเอื้อ ประโยชน์ให้บางราย ละเว้นการตรวจสอบ คุณสมบัติ 	สูง	กำหนดแนวทางการพิจารณา ผลที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีหลักฐานชัดเจน	1. คณะกรรมการฯ ต้อง พิจารณาตามเกณฑ์ (Price Performance) ที่กำหนดใน ประกาศเท่านั้น ห้ามใช้เกณฑ์ อื่น 2. จัดทำรายงานการประชุม บันทึกเหตุผลการให้คะแนน และการตัดสิทธิ์ผู้เสนอราคาแต่ ละรายอย่างละเอียด	ช่วง พิจารณาผล การประกวด ราคา	-	คณะกรรมการ พิจารณาผลฯ

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ								
จัดซื้อ ครุภัณฑ์ชุดปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์สำหรับเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรม ตำบลฝายแก้ว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน 1 ชุด								
งบประมาณ 3,850,000 บาท (สูงสุดของหน่วยงาน)								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
4	การจัดทำสัญญาและ การบริหารสัญญา	<ul style="list-style-type: none"> ร่างสัญญาหละหลวม แก้ไขสัญญาเพื่อลด ภาระผู้รับจ้าง 	ปาน กลาง	ใช้แบบสัญญามาตรฐาน และ ควบคุมการแก้ไขสัญญาให้ รัดกุม	<ol style="list-style-type: none"> ใช้แบบสัญญามาตรฐานที่ คณะกรรมการนโยบายกำหนด หากมีการขอแก้ไขสัญญา/ ขยายเวลา ต้องผ่านการ พิจารณาจากฝ่ายกฎหมายหรือ ผู้บริหารระดับสูง พร้อมระบุ เหตุผลความจำเป็นที่ขอด้วย กฎหมาย 	ตลอดอายุ สัญญา	-	ผู้บริหาร หน่วยงาน / เจ้าหน้าที่พัสดุ
5	การตรวจรับพัสดุและ การเบิกจ่ายเงิน	<ul style="list-style-type: none"> ตรวจรับครุภัณฑ์ไม่ ตรงสเปก/ด้อยคุณภาพ การเรียกรับ ผลประโยชน์ 	สูงมาก	เพิ่มกลไกการมีส่วนร่วมใน การตรวจสอบ และสร้าง หลักฐานการตรวจรับเชิง ประจักษ์	<ol style="list-style-type: none"> แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ วิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์ ร่วมเป็นกรรมการตรวจรับ 	ช่วงการส่ง มอบและ ตรวจรับ พัสดุ	-	คณะกรรมการ ตรวจรับพัสดุ / งานคลังและ พัสดุ

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ								
จัดซื้อ ครุภัณฑ์ชุดปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์สำหรับเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรม ตำบลฝายแก้ว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน 1 ชุด								
งบประมาณ 3,850,000 บาท (สูงสุดของหน่วยงาน)								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
					2. กำหนดให้มีการถ่ายภาพ/ วิดีโอขณะติดตั้งและทดสอบ การทำงานของเครื่องมือ 3. มีกลไกให้ผู้บริหารสอบทาน ผลการตรวจรับก่อนอนุมัติ เบิกจ่ายงบประมาณ			

ชื่อ - สกุล (ผู้จัดทำ/ผู้ปฏิบัติ)

(.....)

ตำแหน่ง.....

ชื่อ - สกุล (หัวหน้าผู้จัดทำ)

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบรายงานผลการดำเนินการแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานจะต้องรายงานผลการดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างแผนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานตามแผนว่ามีส่วนใดที่อยู่ระหว่างดำเนินการ หรือดำเนินการเสร็จแล้ว พร้อมทั้งจัดทำผลการดำเนินการตามแผนในรูปแบบอินโฟกราฟิกส์สำหรับเผยแพร่ต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานด้วย

มีการเสนอรายงานต่อผู้บริหารของหน่วยงาน นำเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน มีการนำเสนอต่อการประชุมระดับบริหารของหน่วยงานเพื่อรับทราบ

Link เผยแพร่

<https://nan.rmutl.ac.th/page/ita-rmutl-nan-2569?lang=th>

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ผลการดำเนินการตามแผนฯ	หมายเหตุ
ชื่อ กระบวนการ / โครงการ จัดซื้อ ครุภัณฑ์ชุดปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์สำหรับเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรม ตำบลฝายแก้ว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน 1 ชุด งบประมาณ 3,850,000 บาท (สูงสุดของหน่วยงาน)							
1	การจัดทำร่างขอบเขตของงาน (TOR) และกำหนดราคากลาง	<ul style="list-style-type: none"> การลือคสเปกเอื้อประโยชน์ การกำหนดราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง 	สูงมาก	เปิดเผยข้อมูลร่าง TOR สู่อำเภอและควบคุมการสืบราคาให้มีมาตรฐาน	<ol style="list-style-type: none"> ประกาศร่าง TOR ผ่านเว็บไซต์ระบบ e-GP และเว็บไซต์มหาวิทยาลัย เพื่อรับฟังข้อวิจารณ์ กำหนดให้คณะกรรมการฯ ต้องสืบราคาจากผู้ประกอบการที่มีอาชีพขายพัสดุนั้นโดยตรง 	ก่อนเริ่มดำเนินการจัดซื้อ	-

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ							
จัดซื้อ ครุภัณฑ์ชุดปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์สำหรับเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรม ตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน 1 ชุด งบประมาณ 3,850,000 บาท (สูงสุดของหน่วยงาน)							
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือ ป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ผลการดำเนินการ ตามแผนฯ	หมายเหตุ
					ไม่น้อยกว่า 3 ราย และ จัดทำบันทึกเปรียบเทียบ ราคาที่ตรวจสอบได้		
2	การประกาศเชิญ ชวนและรับซองเสนอ ราคา (e-bidding)	<ul style="list-style-type: none"> การฮั้วประมูล การปกปิดข้อมูล ข่าวสาร 	สูง	ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การ จัดซื้อจัดจ้างฯ อย่าง เคร่งครัด และรักษา ความลับทางราชการ	1. หัวหน้าเจ้าหน้าที่ ควบคุมการเผยแพร่ ประกาศตามระยะเวลาที่ ระเบียบกำหนดอย่าง เคร่งครัด 2. กำหนดมาตรการห้าม เจ้าหน้าที่พัสดุเปิดเผย รายชื่อผู้ดาว์นโหลด เอกสารประมูลโดย เด็ดขาด	ช่วงประกาศเชิญชวน	-
3	การพิจารณาผลการ ประกวดราคา	<ul style="list-style-type: none"> ใช้ดุลยพินิจเอื้อ ประโยชน์ให้บางราย 	สูง	กำหนดแนวทางการ พิจารณาผลที่โปร่งใส	1. คณะกรรมการฯ ต้อง พิจารณาตามเกณฑ์ (Price Performance) ที่	ช่วงพิจารณาผลการ ประกวดราคา	-

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ							
จัดซื้อ ครุภัณฑ์ชุดปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์สำหรับเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรม ตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน 1 ชุด งบประมาณ 3,850,000 บาท (สูงสุดของหน่วยงาน)							
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือ ป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ผลการดำเนินการ ตามแผนฯ	หมายเหตุ
		<ul style="list-style-type: none"> ละเว้นการตรวจสอบคุณสมบัติ 		ตรวจสอบได้ และมีหลักฐานชัดเจน	<p>กำหนดในประกาศเท่านั้น ห้ามใช้เกณฑ์อื่น</p> <p>2. จัดทำรายงานการประชุมบันทึกเหตุผลการให้คะแนนและการตัดสิทธิ์ผู้เสนอราคาแต่ละรายอย่างละเอียด</p>		
4	การจัดทำสัญญาและการบริหารสัญญา	<ul style="list-style-type: none"> ร่างสัญญาหลวม แก้ไขสัญญาเพื่อลดภาระผู้รับจ้าง 	ปานกลาง	ใช้แบบสัญญามาตรฐาน และควบคุมการแก้ไขสัญญาให้รัดกุม	<p>1. ใช้แบบสัญญามาตรฐานที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด</p> <p>2. หากมีการขอแก้ไขสัญญา/ขยายเวลา ต้องผ่านการพิจารณาจากฝ่ายกฎหมายหรือผู้บริหารระดับสูง พร้อมระบุ</p>	ตลอดอายุสัญญา	-

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ							
จัดซื้อ ครุภัณฑ์ชุดปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์สำหรับเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรม ตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน 1 ชุด งบประมาณ 3,850,000 บาท (สูงสุดของหน่วยงาน)							
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือ ป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ผลการดำเนินการ ตามแผนฯ	หมายเหตุ
					เหตุผลความจำเป็นที่ชอบ ด้วยกฎหมาย		
5	การตรวจรับพัสดุ และการเบิกจ่ายเงิน	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจรับครุภัณฑ์ไม่ตรงสเปก/ด้อยคุณภาพ • การเรียกรับผลประโยชน์ 	สูงมาก	เพิ่มกลไกการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และสร้างหลักฐานการตรวจรับเชิงประจักษ์	1. แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์ร่วมเป็นกรรมการตรวจรับ 2. กำหนดให้มีการถ่ายภาพ/วิดีโอขณะติดตั้งและทดสอบการทำงานของเครื่องมือ 3. มีกลไกให้ผู้บริหารสอบทานผลการตรวจรับก่อนอนุมัติเบิกจ่ายงบประมาณ	ช่วงการส่งมอบและตรวจรับพัสดุ	-

ชื่อ - สกุล (ผู้จัดทำ/ผู้ปฏิบัติ)
 (.....)
 ตำแหน่ง.....

ชื่อ - สกุล (หัวหน้าผู้จัดทำ)
 (.....)
 ตำแหน่ง.....

รูปแบบอินโฟกราฟิกส์สำหรับเผยแพร่ต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน

มทร.ลันนา
ราชมงคล น่าน

รายงานผลการดำเนินการแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ชุดปฏิบัติการวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์สำหรับเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรม (1 ชุด)

ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

งบประมาณ: 3,850,000 บาท (สูงสุดของหน่วยงาน)

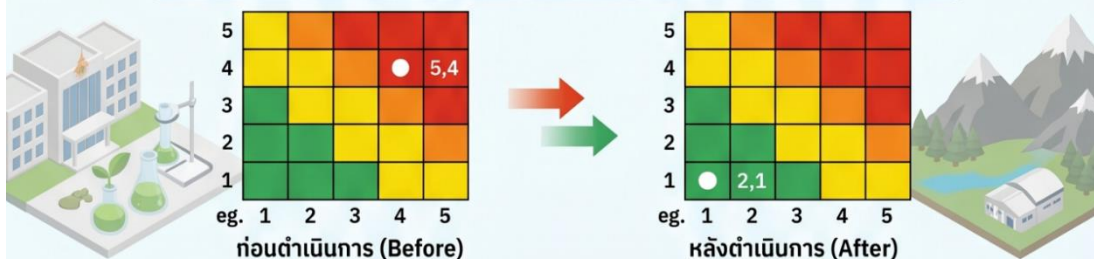
สรุปภาพรวมผลการดำเนินงาน

<p>1</p> <p>100%</p> <p>สถานะโครงการ: ดำเนินการแล้วเสร็จ 100%</p>	<p>2</p> <p>ผลการบริหารความเสี่ยง: ผ่าน (ประสบความสำเร็จ)</p>	<p>3</p> <p>ระดับความเสี่ยงการทุจริต หลังการควบคุม: ต่ำ (Low Risk)</p>	<p>4</p> <p>จำนวนข้อร้องเรียน การทุจริต: 0 ข้อ</p>
---	---	--	--

กระบวนการบริหารความเสี่ยงและผลการดำเนินการ

ขั้นตอนหลัก	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Before/Red)	มาตรการควบคุม (What We Did)	ผลการดำเนินการ (Results)
<p>1</p> <p>กำหนด TOR & ราคากลาง</p>	<ul style="list-style-type: none"> Spec ลือคสเปค ราคากลางสูงเกินจริง 	<ul style="list-style-type: none"> แต่งตั้ง คกก. ผู้เชี่ยวชาญ เปิดประชาพิจารณ์ สืบราคาตลาด 3 ราย 	<ul style="list-style-type: none"> Spec โปร่งใส ไม่มีผู้ร้องเรียน ประหยัดงบประมาณ
<p>2</p> <p>ประกาศเชิญชวน & เลือกผู้รับจ้าง</p>	<ul style="list-style-type: none"> สื้่วประมูล เอื้อประโยชน์เฉพาะราย 	<ul style="list-style-type: none"> e-GP 100% เกณฑ์ Price Performance หน่วยงานภายนอก ร่วมสังเกตการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ยื่นข้อเสนอแข่งขัน จำนวน ... ราย กระบวนการตามระเบียบ 100% ได้ผู้ชนะที่เหมาะสมที่สุด
<p>3</p> <p>ตรวจรับครุภัณฑ์</p>	<ul style="list-style-type: none"> ตรวจรับไม่ตรงสเปค เรียกร้องผลประโยชน์ 	<ul style="list-style-type: none"> คกก. ตรวจรับเฉพาะทาง ภาพถ่าย/วิดีโอหลักฐาน ระบบบัญชีคุยครุภัณฑ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ครุภัณฑ์ตรงสเปค 100% ติดตั้งพร้อมใช้งาน บันทึกทรัพย์สินถูกต้อง

สรุปความเปลี่ยนแปลงระดับความเสี่ยง (Risk Score Matrix)

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPIs)

<p>100%</p> <p>ความสำเร็จของกิจกรรม</p>	<p>100%</p> <p>กระบวนการ e-GP</p>	<p>ครบถ้วน</p> <p>เปิดเผยข้อมูลสาธารณะ TOR</p>	<p>สูงมาก</p> <p>ความพึงพอใจของผู้ใช้งาน</p>
---	-----------------------------------	--	--

ผู้รับผิดชอบ: คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

แจ้งเบาะแสการทุจริต: แจ้งเบาะแสผ่าน QR 054-710259 saraban_NN@rmutl.ac.th

RMUTL Nan ร่วมใจ ต่อต้านการทุจริต โปร่งใสทุกขั้นตอน

**นางเนาวเรศ ตาปวง
นางสาวชฎารัตน์ มหัสพัน**

**งานยุทธศาสตร์และบุคลากร
กองบริหารทรัพยากร น่าน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน**